

ÉLETTÜNK

XXXVIII. évf. 10. szám (38. Jg. Nr. 10)

Az európai magyar katolikusok lapja

2006. október

LEGYÜNK AZ IMÁDSÁG NEMZETE

Erdő Péter bíboros köszöntő szavai
Szent István király ünnepén

Örömmel és megilletődöttséggel gyűlünk egybe Szent István királyt ünnepelein az idei jubileumi esztendőben. A nándorfehérvári diadal 550. és az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalom arra, hogy hátat adjunk az isteni gondviselésnek megmaradásunkért, levonjuk távolabbi és közelebbi múltunk tanulságait, és Isten kegyelmének segítségével megújuljunk hitünkben, reménységünkben és az egymás iránti szolidaritás szeretetben.

Ezért is hirdettük Püspöki Karunk idénre imaévet a nemzet lelki megújulásáért. Ennek a felhívásnak nagy visszhangja lett. Közelről és távolról érkeztek a levelek, az elektronikus üzenetek, melyek hívők és egész közösségek csatlakozását fejezték ki ehhez az imádsághoz. Már januárban felcsillant a remény, hogy megvalósul Mindszenty bíboros régi álma az egymillió imádkozó magyarról. Ezt a nagy vízióját hívvalló elődöm többször is megfogalmazta. Már 1945. október 7-én kijelentette: „Legyünk most az imádság nemzete! Ha újból megtanulunk imádkozni, lesz honnét erőt s bizalmat meríteni. És is a milliók imahadjáratában és édesanyám mostantól még szorosabbra fogott rózsafüzérében bízom. Ne vesztésék el bizalmatokat!” (Mindszenty okmányár. I, 49)

Örömmel jelentem be, hogy megvan az egymillió imádkozó magyar! Szőke János atya, a Magyarországi Mindszenty Alapítvány vezetője már az imaév megkezdése előtt elkezdte gyűjteni az egyéni és csoportos vállalásokat, a hazánkért végzett imádságról. Felhívásunk nyomán az idén a vállalkozók száma meghaladta az egymilliót. Ezek a vállalások lezárt irattartókba gyűjtve most itt található a Szent István-bazilikában. Együttesen egy nagy képpé olvadnak össze, mely Szent István királyt ábrázolja, amint felajánlja országunkat a Boldogságos Szűzanyának. Meg kell valnom, hogy a több mint egymillió imádkozó magyar nemcsak Magyarországról jelentkezett, de a határon túlról, sőt a nyugati világból is. Így együtt lehetünk elegenden imádkozó magyarok. Így együtt ajánljuk népünk jövőjét Nagyszonyunk és Pátrónk oltalmába. Különleges öröm számunkra, hogy ha nem is ennek az akciónak, de az idei imaévnek a keretében több településen más felekezeti testvéreink is együtt imádkoztak velünk hazánkért.

15 évvel ezelőtt ezen a napon II. János Pál pápa mutatott be ünnepi szentmisét Budapesten. Hálaéval emlékezünk rá: útmutatást, reményt adott egyházunknak és népiünknek. Szeretettel köszöntöm körünkben a Szentatya hajdani titkárárt, Stanisław Dziwisz bíboros urat, aki II. János Pál pápa második utódja a krakkói érseki székben. Hálaéval köszönöm, hogy eleget tett meghívásunknak és vállalta a mai szentbeszéd elmondását. Jelenléte körünkben felelevenít II. János Pál pápa nagyszerű örökségét és tanúságot tesz a magyar és lengyel egyház és a két nép barátságáról és szolidaritásáról.

Legyen a mai ünnep mindannyiunk számára alkalom arra, hogy megújuljunk beszérlésben és felelősségadatban, tüllepljünk önzésünkön, áldozatkész szeretettel forduljunk a születendő gyermekek, a családok, a betegek és az idősek felé. Vállaljuk egymás személyes, konkrét és közveilen segítségének nehéz és szép feladatát! MK

HAZAJÖTT A PÁPA

A müncheni magyarok örömmel várták a Szentatyt; főleg a fiatalok, de egyházi közösségünk többi tagjai is, előadók, vitaestek szervezésével, lelki gyakorlatokkal, lelki beszélgetésekkel, a hit elmélyítésével, és nem utolsó sorban imával készültek a Szentatya, XVI. Benedek pápa fogadására Münchenben.

Az előkészületek év elején kezdődtek, amikor Friedrich Wetter bíboros, München-Freising érseke körlevéllel fordult híveikhez, - ezt nagyjából elején magam ismertetem a müncheni magyar hívekkel -, és lelki megújulásra szólított: a Szentatya látogatása legyen számunkra a hit ünnepe, és mélyítse el közösségünket Péter utódjával.

Erre a müncheni magyarokat nem kellett különösebben biztatni, hiszen bensőséges kapcsolatunk a Szentatyaival, (Folytatás a 6. oldalon)

Habsburg Ottó

1956 UTÁN A KOMMUNIZMUS FOLYAMATOSAN HANYATLOTT

A nyugati világban aligha akadt a magyar forradalom és szabadságharc idején nagyobb nemzetközi tekintéllyel és helyi ismeretanyaggal rendelkező személy, mint Habsburg Ottó. A félvszázados évfordulón ezért őt kértük fel, hogy lapunk számára idézze fel személyes emlékeit és mondja el tapasztalatait, amelyeket a szabadságharc előtt, alatt és után szerzett nyugati politikusokkal folytatott tárgyalásain. Kérdeztük Vincze András, az ÉLETTÜNK munkatársát:

1945 után a kommunista diktatúrából csak kevés olyan hír jutott külföldre, amely segíthetett a helyzet tényleges megítélésében. Hogyan tudott mégis tájékozódni 1956 előtt a magyarországi fejleményekről, reményekről és később a forradalomról?

- A külföldi hatóságokkal, kormányokkal rendszeresen érintkeztem. Baráti kapcsolat fűzött a párizsi kormányhoz. A németek kevésbé, de az osztrákok igenek jó értesülésekkel rendelkeztek - és ezek eljutottak hozzám is. Persze egyet jól tudtam, hogyha az ember valamilyen helyzetet meg akar ítélni, benne kell élnie az atmoszférában - és erre persze nem volt lehetőségem. A csak hírszolgálatból való tájékozódás komoly hátrányt jelent, így volt ez az iraki beavatkozás előtt az Egyesült Államok esetében is, mert csak közvetett információkkal rendelkeztek.

Segítségére volt-e a magyar emigráció 1956 előtt információkkal?

- Aránylag kevéssel. Mert ők sem rendelkeztek rendszeres hazai kapcsolattal. Viszont a rendszer részéről kaptam néha információkat, mert én a világban mindenkiel beszéltem, így a pesti kommu-

OKTÓBER 23. ÖRÖKSÉGE

Kettős évforduló: 1456 és 1956.

Írta: SOMORJAI ÁDÁM OSB, Róma

Oktober 23-án halt meg Kapisztrán Szent János. 550 esztendővel ezelőtt, a nándorfehérvári győzelem utáni hónapokban, ott szerzett betegségben. A közeli Újlak - a mai Ilok - fogadta be sírját. Ezt később a török feldúlta, miután pedig idejében kimentették, valahol Észak-Kelet Magyarországon nyoma veszett.

Oktober 23-án tört ki a forradalom, 50 esztendővel ezelőtt. Véletlenül éppen azon a napon, amelyen az itáliai Capestrano szülöttje meghalt, és akinek liturgikus ünnept ültük. A közvetlen összefüggések Lengyelországba vezetnek: a forradalom a lengyelekkel való szimpátiatüntetésnek indult, hogy aztán szabadságharc legyen belőle.

Mi, akik otthon éltünk, sokáig nem beszélhettünk erről a titkos összefüggésről: íme a nándorfehérvári győzelem 500. évfordulóján, napra pontosan, ismét egy esemény, amely a nyugati civilizációhoz való tartozásunk jegyében, annak védelmében értelmezhető.

A pápák és a kettős jubileum

III. Kallsztusz pápa 1456. június 29-én, Péterpál ünnepén bocsátotta ki *Cum his superioribus annis* kezdetű bulláját, amelyben a kereszténységet imára szólítja fel a török invázió közeledtével. A keresztény hadak - Hunyadi János és Kapisztrán Szent János vezetésével - július

22-én győznek Nándorfehérvárnál, a mai Belgrád falainál. A győzelem hírei aznap érkeztek meg Bécsbe, amikor a pápai futár is, aki imára szólít fel. Így Bécsben a harangok a győzelmet hirdetik - megteremtve a magyar öntudat szempontjából olyan fontos hagyomány alapjait. S mivel Rómába augusztus 6-án érkezik meg a győzelem híre, a pápa erre a napra teszi Urunk Színeváltozása liturgikus ünnepét.

XII. Pius pápa tudatosan június 29-ére datálja 1956-ban kiadott *Dum maerenti*

Kapisztrán Szent János,
Bartolomeo Vivarini (1440-1500),
Louvre, Párizs

animo (Miközben nehéz szívvel) kezdetű apostoli levelét, amelyben imádságra hívja a keresztényeket a hallgató egyházzért. Ennek a pápai dokumentumnak alig van utóélete, nem fejt ki hatást. A *L'Osservatore Romano*, a Vatikán felhivatalos napilapja csak kéthetes késéssel közöl belőle összefoglalást, kommentár formájában. A külföldi magyarság a római *Katolikus Szemlében* közölt fordítást olvashatja, ott-hon az *Új Emberben* egy rövidített változat jelenhet meg csupán.

Az októberi forradalom hírének vételeére XII. Pius pápa három enciklikát tesz közzé. Az elsőnek kezdő szavai: *Luctuosissimi eventus* (Azok az igen gyászos események, kelte: okt. 28.), ebben nyilvános imádságokat rendel el az igazságra épülő béke kieszközöléséért Magyarországi kegyetlen öldökléstől gyötört népe számára. November 1-jén, Mindszentek napján kelt a *Laetamur admodum* (Nagy örömmel tölt el minket) kezdetű enciklika, amelyben a magyarországi helyzet alaku-

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 4. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Kain, Ábel és a többiek

A Biblia első könyve, a Teremtés (Genézis) 4. fejezetében olvasható Kain és Ábel döbbenetes története. Döbbenetes nemcsak azért, mert leírja az első gyilkosság körülményeit és lefolyását, s ennél fogva nevezhetnénk „ős-krimi”-nek, hanem főleg azért, mert a gyilkos Kain, az első emberpár legelső gyermeke, azaz az első ember, aki nem külön isteni beavatkozás következtében, hanem nemzés útján jött a világra; az áldozat, Ábel pedig Ádám és Éva második gyermeke, Kain édestestvére. A Ter 4, 16-17 így hangzik: „Kain azonban elbujdosott Isten színe elől és Nod földjén, Edentől keletre telepedett le. Kain megismert feleségét, az fogant és Hénochot szülte.”

Ez a mondat indította Rajna-vidéki olvasónkat néhány jól megalapozott kérdés feltételére. Idézünk leveléből néhány sort: „Mindzet szó szerint véve arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a Paradicsom 'első ember'-e, Ádám, valamint az oldalbordájából származó Éva előtt (mellett) már más, legalább egy embercsoportnak is léteznie kellett.” Ebből adódik több kérdés: 1. Ha voltak Ádám és Éva előtt emberek, akkor hogyan kell érteni a Szentírást az ember teremtésé-

ről és a bűnbeesésről? - 2. Az Egyház tanítása szerint minden ember Ádám utódaként az eredeti bűnnel születik; ha voltak emberek, akik nem Ádámtól származtak, akkor ők bűn nélkül jöttek a világra? Vagy ők is vétkeztek? És hogyan?

Miklós atya válasza:

Ahhoz, hogy a feltett kérdésre a mai ember számára is elfogadható választ lehessen adni, ismernünk kell a szempontokat, elveket, amelyek hozzásegítenek a szentírási szövegek megértéséhez. Mindenekelőtt figyelembe kell vennünk a Biblia szövegeinek korát és a kultúrkört, amelyben íródtak, valamint azok célját. Az Ószövetség, amely nagyrészt 2.500-3.000 évvel ezelőtt, a mai Közel-Keleten keletkezett írások gyűjteménye, tartalmaz történeti, prófétai és tanító jellegű könyveket, de olyanokat is, amelyek műfaja vegyes, ezek közt elsősorban Mózes öt könyve, az ún. Törvény, héberül: Tóra.

Az Újszövetség könyvei közül a négy evangélium Jézus életét és tanítását, az Apostolok Cselekedetei pedig a fiatal Egyház első éveit mutatja be; ezeket - bizonyos értelemben - a történeti könyvek közé lehet sorolni. Az apostolok levelei tanító jellegűek, a Jelenések könyve pedig prófétai írat. Mind az 1. század második feléből. Valamennyire érvényes, hogy a kereszténység nyilatkozatának, Isten szavának tekintik őket, és ezek az Ó sugalmazására jöttek létre, az Ő embernek szánt üzenetét, tanítását tartalmazzák. Mindebből az következik, hogy a Biblia könyveit csak akkor tudjuk helyesen értelmezni, ha abból indultunk ki, hogy nem elsősorban történeti vagy természettudományos ismereteket akarnak közölni, hanem vallási igazságokat. - Ehhez hozzáfűzhetünk egy további szempontot: a közlések a korabeli ember világmérete, tudás-színvonalához alkalmazkodnak, céljuk az, hogy megértsék, amit Isten tudomására akar hozni. Ezért használnak a szövegek egy-egy igazság közlésére képeket, jelképeket, annál is inkább, mert a keleti ember képekben gondolkodik, elvont vagy tudományos kifejezések idegenek tőle.

Ezek előrebocsátása után világos, hogy miért értelmetlen az erőlködés, pl. a bibliai teremtéstörténetet szembeállítani az időközben kialakult természettudományos ismeretekkel, mintha az egyik vagy másik valótlan állítana. Vannak ma is szekták, főleg Amerikában, amelyek kereken elutasítják a természettudományos teóriákat a Mindenség, vagy az Élet keletkezéséről, amennyiben a teremtéstörténetet, mint Isten szavát szó szerint értelmezik. És találkozunk - bár egyre ritkábban - természettudósokkal, akik a Biblia leírását dajkamesének tekintik. Márpedig a kettő között nemcsak, hogy nincs ellentét, hanem kiegészítik egymást, minthogy ugyanannak a témának más és más oldalról történő megközelítéséről van szó.

Emberek Ádám és Éva előtt?

Térjünk vissza olvasónk kérdésére: Ha Kain, Ábel meggyilkolása után feleség volt (Ter 4, 17), az honnan való volt, hiszen előtte nincs szó Ádám és Éva egyéb gyermekeiről? Lehetséges, hogy már előttük vagy mellettük más embercsoportok is léteztek?

Az ember eredetével foglalkozó tudományos teóriák közt van, amely - tekintve, hogy az ember ősei a világ különböző kontinensein jelentek meg - feltételezi, hogy az ember és a majom közös őse különböző időpontokban (évmilliók elté-

réssel) és különböző helyeken hominizálódott, azaz vált emberré. Ezt az elméletet nevezik „poligenezis”-nek. Vele szemben áll a „monogenezis”, amely szerint az emberre válás egyetlen esetben, egy párral történt meg. Ezt igazolja az a körülmény is, hogy az emberi fajok egymás között genetikailag egyvívásúak, azaz egy férfi és egy nő, bármilyen fajhoz tartozzanak, képesek egymással utódok nemzésére, ami az emberi nem biológiai egységére utal.

Kérdés: fel kell-e tételezni annak alapján, hogy Kain feleséget vett, más embercsoportok létezését az ádámiták előtt, vagy mellett? A válasz csak annyit lehet: természettudományosan nem lehet kizárni, de nem is lehet igazolni. A Szentírás alapján azonban ilyen hipotézisre nincs szükség. A Ter 5-ben, arról szólva, hogy Ádám 930 évet élt, a szöveg megjegyzi: „s fiai és leányai születtek”. Akkor is, ha a bibliai számokat nem kell matematikai pontossággal értékelni, Ádám magas kora lehetővé tette, hogy egész embercsoportok származzanak tőle. Ilyeténképpen Kain valamelyik leánytestvérét, vagy unokahúgát vehette feleségül. Az adott körülmények között a testvérházasság volt az egyetlen mód az emberi nem szaporodásának biztosítására.

A Biblia „monogenezis”-e

Kétségtől az ember teremtésének szentírási leírása monogenezist sugall: az emberi nem egy emberpártól származik. De a mód, ahogyan Isten az embert alkotta, jelképesen értendő. Semmi akadály a fajok fejlődéséről szóló természet-tudományos tétel elfogadásának, mivelhogy ez nem áll ellentétben a Szentírás mondanivalójával az ember teremtéséről. Elképzelhető, hogy amikor az ember őseinek testi fejlődése elérte azt a fokot, hogy alkalmassá vált a lélek befogadására, Isten „lelket lehelt belé” - ahogy a Biblia kifejezi, azaz emberi lelket teremtett. Ilyen módon a Biblia teológiai mondanivalója és a természettudományos elképzelés egymást kiegészíti, mert a teremtéstörténet szerint sem teremtette Isten az ember testét semmiből, hanem a föld anyagából formálta és „lelket lehelt belé”.

Fontos teológiai kérdés az első emberpár bűnének és az ebből származó áteredő bűnnek a tana. Az Egyház Szent Pál tanítását követve állítja, hogy minden ember - az ősbűn következményeként - bűnben, azaz Isten szeretetéből kiesseten születik. Ez viszont alig képzelhető el másként, mint hogy minden ember az ősbűnt elkövető emberpártól származik. Ezért mondható, hogy a Biblia a monogenezishez áll közelebb. De voltak teológusok (pl. Karl Rahner), akik a poligenezis teóriájának bebizonyosodása esetére is javasolták megoldást az eredeti bűn egész emberiséget átfogó problémájának megoldására. Vagyis még így sem állna fel megoldhatatlan ellentét a hit és a tudomány között.

Kain, az első bűnösen született ember

A bűnbeesett első emberpár első gyermeke által végrehajtott testvérgyilkosság fájdalmas bizonyítéka annak, hogy az Istentől való elszakadás az embert lelkiileg megrontotta, ahogy a katekizmusban tanultuk: „értelme elhomályosult, akaratja rosszra hajló lett...” A kaini erőszak azóta is dominál az emberiség történetében. Jézus Krisztus, az Újszövetség Ábele, szintén ennek lett áldozata. Ezáltal ugyan megváltott bennünket és visszaszerelte Isten elveszített szeretetét, de az eredeti bűn egyéb következményei ellen továbbra is magunknak kell megvívunk a mindennapi küzdelem. Mindannyian vergődünk Kain és Ábel között. Ebből csak Krisztus szeretete menthet ki. Ragadjuk meg, mint egy mentőövet és ne hagyjuk válasz nélkül.

Frank Miklós

IMASZÁNDÉKOK

Októberre

I.

Imádkozunk, hogy minden megkezesztetted érleljünk a hitben, és azt ki is nyilvánítsa világos, következetes és bátor életválasztásokkal!

2004. június 6-án, nem egészen tíz hónappal a halála előtt, II. János Pál pápa Szentháromság vasárnapját Bernben ünnepelte. A szentmiseben három nyelven elmondott homíliájának második részét szinte változatlanul idézni lehet az imaszándékról szóló elmélkedésünkben.

„Amikor eljön az igazság Lelke, ő majd elvezet benneteket a teljes igazságra” (Jn 16,13). Mi ez az igazság? Jézus egyszer azt mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6). A kérdés tehát helyesen nem így szól: „Mi az igazság?”, hanem így: „Ki az igazság?”

Testvéreim, mi nem hallgathatunk, hiszen ismerjük őt. Az igazság Jézus Krisztus, aki eljött a világra, hogy nekünk feltársa és megadja az Atya szeretetét. Arra vagyunk hivatottak, hogy tanúsítsuk ezt az igazságot szavunkkal, de főleg életünkkel.

Az Egyház: küldetés. Ma is születésünk próféta, hogy a közösségekben felbresszék az Igébe, az irgalmassággal gazdag Isten nyilatkozatától vett hitet. Eljött az idő, hogy apostolok fiatal nemzedéket készítsék fel, akik majd nem félnek attól, hogy hírdessék az evangéliumot. Minden megkeresztelt számára lényeges, hogy sokáshoz érjen híre, amely nyilvánvalóan kifejeződik világos, meggyőző és bátor személyes választásokban...

„Isten szeretete kiáradt szívünkbe a Szentlélek által” (Róm 5,5). Nem a mi érdemünk ez, hanem ingyenes ajándék. Bűnünk súlya ellenére Isten szeretet minket, és Krisztus vére által megváltott; kegyelmelnyre hatóan meggyógyított.

Ezért a zsolozsmával így kiálthatunk: „Milyen nagy, Urunk, a te szereteted szerete az egész földön!” Milyen nagy bennem, a többiekben, minden egyes emberben!

Ez az ember nagyságának igazi forrása, ez az ő elpusztíthatatlan méltóságának gyökere. Itt van az ember legmélyebb „igazsága”, amelyet soha nem lehet tagadni vagy megsejteni. Végeredményben az ember ellen elkövetett bántalmazás a Teremtőjének bántalmazása, aki őt az Atya szeretetével szereti...

Minden emberi lényben tudjuk felismerni és tisztelni Isten képét! Az Isten által teremtett emberben a Szentháromság dicsősége tükröződik. Mondjunk hát: „Dicsőség az Atyának, a Fiúnak, a Szentléleknek: Istennek, aki van, aki volt, és aki eljön!”

II.

Imádkozunk, hogy a missziós világnap megünneplése mindenütt növelje a missziós elvesség és együttműködés szellemét!

2002-ben II. János Pál a missziós vasárnapra szóló üzenetében többek között ezeket írta: A missziók világnapjának ünneplésével mindenki számára alkalom kínálkozik arra, hogy összemérje magát Isten végtelen szeretetének követelményeivel. A szeretet szeretetre hív; a szeretet arra szólít fel, hogy egész bizalmunkat beléje helyezzük...

Ezen évenkénti ünneplés alkalmával arra kapunk meghívást, hogy lankadatlanul imádkozunk a misszióért, és minden eszünkkel kapcsolódjunk be azokba a tevékenységekbe, amelyeket az Egyház az egész világon kifejez, hogy építse Isten Országát, „az örök és egyetemes országot, az igazság és élet, a kegyelem és szentség, az igazságosság, szeretet és béke országot”...

A missziók világnapja segít minket, hogy jobban felfedezzük személyes és közösségi hivatásunk értékét. Egyébként arra is ösztönöz, hogy segítségére legyünk „legkisebb testvéreinknek” (Mt 25,40), a világ valamennyi részébe eljutott misszionáriusok közvetítésével. Ez a pápai missziós művek feladata, amelyek mindig az Egyház küldetésének szolgálatára vannak, hogy a legkisebbek ne legyenek hiálával azoknak, akik megtörik számukra Isten szavának kenyerét, az Údvívító Szívéből fakadó kimeríthetetlen szeretet ajándékát.

Nagy Ferenc S. J.

Információs iroda koordinálja a Szent Erzsébet-év eseményeit

A sárospataki információs iroda célja, hogy a Szent Erzsébet-év ünnepi eseményeiről mindenki tudomást szerezzen. A Szent Erzsébet Iroda összegyűjti és továbbítja a megemlékezésekkel kapcsolatos információkat, és segítséget nyújt az ünnepi események szervezéséhez.

„Mi is ötlet kövessük, azon legyünk, amit benne dicsérünk, cselekedjük” - ezzel a mottóval fordult velünk a sárospataki Szent Erzsébet Iroda az Árpád-házi királylány nevet viselő plébániák, egyházközségek és intézmények vezetőihez, kérve őket, hogy csatlakozzanak a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által meghirdetett Szent Erzsébet Jubileumi Év programjához.

Mint ismeretes, az MKPK a jubileumi év eseményeinek előkészítésére és koordinálására az év tavaszán emlékbizottságot hozott létre Seregély István egri érsek elnökségével, valamint Sárospatakon, Szent Erzsébet szülővárosában információs irodát nyitott. Az előkészítő bizottság szerencsére, ha hazánk nagy szentjének tisztelte méltóképpen illeszkedne a Katolikus Egyház egyetemes megemlékezéseinek sorába.

A sárospataki információs iroda célja, hogy a Szent Erzsébet-év ünnepi eseményeiről mindenki tudomást szerezzen. Ezért arra kéri a plébánosokat és intézményvezetőket, hogy terveikről, programjaikról, Szent Erzsébet szellemében végzett karitatív tevékenységükről és a jubileumi évhez fűződő javaslataikról tájékoztassák az intézményt. A Szent Erzsébet Iroda összegyűjti és továbbítja a megemlékezésekkel kapcsolatos információkat, és segítséget nyújt az ünnepi események szervezéséhez.

Az iroda elérhetőségei: Szent Erzsébet Iroda, H-3950 Sárospatak, Szent Erzsébet út 15. Pf. 179., Tel./fax: 47/314-107, E-mail: spatak@enternet.hu

MKPK/MK

BOLDOG SALKAHÁZI SÁRA

Erdő Péter bíboros, prímás szeptember 17-én, Budapesten, boldoggá avatta Salkaházi Sára (1899-1944) szociális testvért, akit a nyilasok az üldözöttek menekítése miatt lőtték a Dunába 1944. december 27-én. A boldoggáavatási eljárás 10 évvel ezelőtt indult meg. XVI. Benedek pápa ez év április 28-án hagyta jóvá a Salkaházi Sára vértanúságát kihirdető dekrétumot, amely alapján megnyílt az út a boldoggá avatásra. Hasonló esemény hazánkban 1083. óta nem volt. Magyarországon először emel az Egyház a boldogok sorába egy egyszerű, középosztályból származó nőt, aki nem királylány, nem főnemes. A boldoggáavatás a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia által meghirdetett megújulási imaév kiemelkedő eseménye.

Hatvanegy és fél éve, 1944. december 27-én este a pesti Duna-parton beteljesedett egy életmű. Vértanúhalált halt egy 45 éves lány, a szociális szeretet apostola, a keresztény hősiesség mintaképe, aki élete feloldozásával üldözöttek tucatjait mentette meg.

Salkaházi Sára szociális nővér, író, lapszerkesztő, 1899. május 11-én Kassán született, osztrák származású, de teljesen magyarérelmű családból. Tanítónői oklevelet szerzett a kassai orszolyitánknál, utána egy jó ideig újságíró. Cikkei és elbeszélései főleg az *Esti Újságban*, a *Napban*, és a *Prágai Magyar Hírlapban* jelennek meg. Különösen az utóbbi lap hasábjain közölt írásai arról tanúskodnak, hogy az egykor gazdag, szállodaalapító unokája nemcsak külsőleg, de lélekben is azonosul szakmabeli munkatársaival. Összegyűjtött novellái 1926-ban jelennek meg, neve még ismeretlenebbé vált a szlovákiai magyarság körében. A 20-as évek közepétől a szlovákiai magyar Keresztény Szocialista Párt kassai lapjának lesz a szerkesztője, és közben folytatja írói tevékenységét. Írásainak témája azonban megváltozik, már nem csak a pusztza szépirodalom vonzza, hanem érdeklődése mindinkább a társadalom peremére szorult nincstelenség felé fordul. S talán ez az egyik oka annak, hogy 1927-ben, mikor a Szociális Testvérek Társasága Kassán meglepettszik, kapcsolatba kerül velük, és a következő évben egy nagy áldozatot követelő elhatározással az önállóságához szokott fiatal újságíró a Társaságba való felvételét kéri, amelyről naplójában így vall: „Amit szerettem, itt hagytam: önállóság, cigaretta, kávéház, csavargás a nagyvilágban hajadonfőtt, zsebre dugott kézzel, friss vacsora egy kiskoc-

mában, cigányzene...” Az eredeti „Alleluja!” helyett, jelmotivátul Izaiás próféta Isten hívására adott feleletét választotta: „Íme, itt vagyok, küldj engem!”

Előjárói Sárát Kassára küldik, ahol nemcsak a karitatív munka tartozik munkakörébe: szervezi a katolikus leánymozgalmat, megalapítja és szerkeszti a *Katolikus Nő* című havilapot, mindenhol előadásokat tart, majd új feladatokat Komáromba kerül, hogy ott készítse elő a Társaság meggyökerezését, hitoktatói munkát végezzen, és irányítson egy katolikus könyvesboltot. Sára e munkákat is hihetetlen agilitással végzi, amelynek következménye az, hogy a püspöki kar őt bízza meg a *Szlovéniai Katolikus Ifjúsági Egyesület* női ágának vezetésével.

Közben a rendkívül kolektív, közlékeny, „lokomotív-természetű” egyéniség óhatatlanul is sürölődásokat okoz, bizonyos nézeteltérésebe kerül előjáróival, akik megszüntetik a *Katolikus Nő* című folyóiratot. Ezzel szerkesztői munkaköre egy időre megszűnik. A rendi megpróbáltatások azonban lelkét megedzik, lassan oszladni kezdenek a felhők körülötte. Az első bécsi döntés után vezetői visszaküldik Sárát Kassára, hogy a felvidéki segélynyújtási akcióban munkálkodjon, majd 1939-től Kárpátalján a técsői és rahói járásban szegénygondozó és társadalom-szervező munkát végezzen. Rengeteget dolgozik, sok emberen segít, és közben a Társaságban is lehetővé válik fogadalmát. Előjárói 1941-ben visszarendelik Budapestre, és őt bízzák meg a *Katolikus Dolgozó Nők és Lányok Szövetség* vezetőjének, valamint a szövetség kiadványának, a *Dolgozó Nő* havilap, és a kéthavonta megjelenő *Vezetők Mappája* főszerkesztőjének. A háború vérvizatarában - amikor nálunk is sürösödni kezdtek a nyugtalanító jelek - Salkaházi Sára szívében különös vágy tör fel, titkos fogadalmat tesz két előjárója jelenlétében: „...én ma a társaság és a testvérek iránti hálaból és szeretetből felajánlom magamat, mint a Társaság áldozatát! Azon esetre, ha egyházilindözés, a társaság és a

testvérek üldözötetése következne be, és legelőbb végzésed szerint gondviselésed tervében nem lenne benne halálom: fogadd el az én haláloamat minden fájdalommal együtt váltságul az öregek, betegek és gyengék életéért, és bűnös nyomorult életem fejében kíméld meg az ő életüket és kíméld őket a megkínóztatástól, fenyegetésektől, főként pedig a hűtlen-

ségtől: Irántad, az Egyház, a hivatás és a társaság iránt. Amennyiben pedig isteni végzésed terveiben az én halálom benne foglaltatik, ebben az esetben is fogadd el életemet-haláloamat, mint értük való áldozatot.” Az áldozattétel idejére azonban nem kellett sokat várni. Betiltják Szent Margitól írt *Fény és árnyék* c. misztériumjátékának előadását, majd röviddel azt követően, hogy az *Országos Katolikus Nővédő Egyesület* Bokréta utcai otthonába alkalmazottként több mint 20 zsidó menekítettet vesz fel, karácsony harmadnapján a nyilasok elhurcolják. A zuglói nyilasper egyik vádlottja így emlékezett vissza, hogy egy alkalommal, amikor nőket végezték ki Budapesten, közülük az egyik egy alacsony termetű feketehajú, mellette a sortűz eldőrdült volna, égre emelte tekintetét és nagy keresztet vetett magára. Salkaházi Sárának hívták.

1931. március 17-i naplójegyzeteiben ezt olvashatjuk: „Szeretni, mikor szeretnek, mikor tele van a lelkem érzellemmel - semmi! Szeretni, mikor nehéz, mikor talán a szívemnek panaszja van, fáj, mikor ellőnek. Ez, ez kell az Úristennek! S ez meg fogom próbálni. Meg akarom kezdeni, ha százszor is belebecslok, mindaddig, míg sikerülni fog!”

Udvarhelyi Olivér,
Veszprém

ISMERJÜK MEG PAPPAINKAT

Ismerjük meg pappainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelképásztori szolgálatban működő pappainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelképásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Az Isteni Ige Társaságának tagja, szerzetes, magyar egyházi író, Boldog Marto Ferenc és Jácinta posztulátora Fatimában, a fatimai magyar zarándokok lelki gondozója és támasza.

Magyarországon, a győri egyházmegyében, Csikvándon született 1928. június 22-én, Kondor Lajos és Hoffer Terézia szülők negyedik gyermekeként. Mivel édesanyja Gyarmaton született, ezért 1928. június 25-én itt keresztelték meg, később ide járt a vasárnapi misékre és hittanra is.

Az elemi iskolát Csikvándon végezte 1934-1939 között, a gimnáziumot a bencéseknel Győrben (1939-1943) és a cisztereknél Szekesfehérváron (1943-1946). 1946. augusztus 20-án felvették noviciusnak az Isteni Ige Társaságába Kőszegen, ahol 1948. június 23-án, közvetlenül az iskolák államosítása előtt a bencéseknel érettségizett. 1948. szeptember 8-án tette le első fogadalmát. 1949. januárjában Ausztriába menekült, ahol először a módlingi és szalzburgi, majd 1950. június 12. után a németországi St. Augustin misszióházaiban folytatta a filozófiai és teológiai tanulmányait. Itt szentelték pappá 1953. augusztus 28-án, aztán előjárói áthelyezték a portugál provinciába, és 1954. november 19-től él Fatimában, ahol előbb viceprefektusnak nevezték ki négy évre az újan megnyílt fatimai verbis szemináriumban. Ezt követően a hivatásgondozás terén dolgozott a tartomány északi részén.

1960-ban *Pereira Venâncio* fatimai püspök kísérelésként egy 2 hónapos európai körutit tett részt, amelyen a Szűzanya fatimai üzenetét terjesztették. Az utazás után a provinciális engedélyével és a fatimai püspök megbízásából 1960. karácsonyán a kis látnok-pásztorok, *Marto Ferenc* és *Jácinta* boldoggáavatási ügyének egyházmegyei posztulátora lett. 1961. március 19-én tette le az ehhez előírt esküt.

1963-tól kezdve időszakonként szerkeszt a látnokok megismertetésére és az ügyekkel kapcsolatos tájékoztatásra, amely jelenleg 3 hónaponta jelenik meg, 7 nyelven 70.000 példányban, természetesen magyarul is.

Ennek eredményeként II. János Pál pápa a Szentéavatisi Kongregációval újrafelforgattotta az Egyház álláspontját, és semmissé nyilvánította elődje, XI. Piusz pápa 1937-ben hozott rendelkezését a gyermekek és serdülők boldoggá avatásával kapcsolatban. Fáradozásai révén, 1989. május 13-án a szent-szék dekrétummal elismerte a kis pásztor-gyermekek hősies erőnyeit, 1999-ben a közbenjárásukra történt csodát, és 2000. május 13-án II. János Pál pápa Fatimában, az egyház életében először, boldoggá avatott két gyermeket, akik nem vértanúk. Ugyancsak Kondor atya adta ki Lúcia nővér emlékiratait, amelyeket *Alves Correia da Silva* püspök utasítására írt Jácintával, Ferencel és a jelenésekkel kapcsolatban. Ezeket eddig 18 nyelven adták ki, mintegy 7 millió példányban.

P. Kondornak különös gondja volt arra is, hogy Magyarországot belekapcsolódjon a fatimai üzenetbe: „Ha megteszik, amit kérek, akkor Országunk megtér és béke lesz” - hangzottak az ezzel kapcsolatos szavak a Szűzanya ajkáról 1917. július 13-án. Ennek érdekében segítette Kardos Illés atyát, aki a hozzá csatlako-

Kondor Lajos SVD

zokkal elhatározta, hogy Fatimában magyar mintára épít keresztutat, ahol a zarándokok, Krisztus szenvedésével egyesülve esedezzenek a kommunista ateizmus bukásáért, illetve képviselőinek megtéréséért. A leiriai püspök *José Correia da Silva* 1956. június 16-án örömmel adta erre írásbeli beleegyezését.

A Magyar Keresztutat 1961. szeptember 12-én maga *Venancio* püspök szentelte fel kb. 650 magyar résztvevővel a világ minden tájáról, akárcsak 1964. május 12-én a Szent István kápolnát is a Golgotával. A keresztrefeszítés márványszobrainak felállítását a Golgotán 1965. augusztus 12-én történt meg. Maga a Magyar Keresztút Mindszenty bíborosról lett elnevezve, aki kíséreléssel 1972. október 14-én könnyezve járta azt végig. A Keresztút VII. és VIII. állomása között áll a *Valinhos*-i jelenés kápolnája, amelynek felszentelésére 1956. augusztus 12-én, mintegy két hónappal a forradalom kitörése előtt került sor. Ennek a kápolnának a fundamentumában fekszik Magyarország felajánlása Mária Széplőtelen Szívnek. Ez a szép kápolna a Magyar belföldi ajándéka, akárcsak Szent István királyunk 3 méteres márványszobra a Bazilikában, aminek megáldására később, 1958. szeptember 14-én került sor.

Az aranymisécs Kondor Lajos atya továbbra is Boldog Ferenc és Jácinta szenté avatási perén dolgozik, az orvosok segítségével jelenleg egy csodás gyógyulás tudományos bizonyításán fáradozik. Ha ezt a gyógyulást a jelenlegi orvostudomány nem tudja a maga természetes módján megmagyarázni, akkor az egyház csodának nyilváníthatja, és ezzel Fatima hamarosan felkészülhet a két kis boldog látnok szenté avatási ünnepségére.

Érdeklődni: P. Kondor Lajos SVD, Secretariado dos Pastorinhos, Postulação de Francisco e Jacinta Marto, Rua de S. Pedro 9. Apartado 6., P-2496-908 Fátima - Portugal, Tel.: 00351-249 539 780; Fax: 249539789; E-mail: secpastorinhos@mailtelepacpt http://www.pastorinhos.com

Cserháti Ferenc

Miközben nehéz szívvel figyeljük azt a rendkívül súlyos megpróbáltatást, amelyet az Egyház több országban, az ott uralkodó istentelen materializmus miatt elszenved, eszünkbe jutnak azok a körülmények, amelyek közt öt évszázaddal ezelőtt Közép-Európa népei éltek. Ezek készítették halhatatlan emlékeztető elődünket, III. Kallixtus arra, hogy 1456. június 29-én kiadja a Cum his superioribus annis kezdetű pásztorlevelét.

Akkor is súlyos veszély fenyegette a Duna termékeny partjain élő keresztény népeket és szomszédjaikat; vesély fenyegette életüket és javukat, sőt őseiktől örökölt hitüket is, - ha már előbb le nem stajított rájuk a csapás. Ez különösen érintette Magyarországot s azokat az országokat, amelyek ma Albániát, Bulgáriát, Csehszlovákiát, Jugoszláviát és Romániát alkotják; de a helyzet súlyosságát megérették a távolabbi országok népei is, különösen a németek és a lengyelek.

Részlet XII. Pius pápa Dum maerenti animo kezdetű apostoli leveléből

Gyermekeknek

MIÉRT SZÓL A DÉLI HARANG?

Becsengettek a hittanórára, de a gyerekek még zsi bongtat a rövid szünet után. Egyszer csak megszólalt a szomszédos templom harangja, a déli 12 órát kongatta. Hirtelen csend lett. István atya is belépett a tanterembe, és így együtt hallgatták a déli harangszót. Miért is harangoznak déli 12 órakor az egész keresztény világban - tette fel a kérdést a hitoktató. Pali jelentkezett és meglepő ügyességgel válaszolt: a magyar hadak győztek a törökök felett, a kereszténység nem engedte a mohamedán vallás továbbterjedését Európában. Nagyapa még Hunyadi János híres harcairól is mesélt. Nagyszerű - dicsérte meg az atya. De mi köze a másik Jánosnak, Kapisztrán Szent Jánosnak, Hunyadi János nagy barátjának a déli harangszóhoz - kérdezte az atya?

A gyereksemek rácsodálóztak, majd így folytatta: Valamikor az 1400-as évek elején született Olaszországban. Tanulmányai végeztével Perugia kormányzója lett. Bátran kiállt az igazságért, és megbüntette a bűnösöket. Ellenségei feláztak ellene, és tömlöcbe vetették. Itt elhatározta, ha kiszabadul a börtönből, Istennek szenteli életét. Rokonai kifizették érte a váltásdíjat, ő pedig jelentkezett Szent Ferenc rendjébe. Ebben az

időben a Kelet felől Nyugat felé terjeszkedő Török Birodalom komolyan veszélyeztette Magyarországot és a keresztény Európát. Az európai uralkodók ekkor még nem vették komolyan a veszélyt, csak a pápa sietett a magyarok segítségére. Megbízta Kapisztrán Jánost, hogy katonákat toborozzon, és velük siessen a magyarok segítségére. 1456-ban ez meg is történt. A törökök éppen Nándorfehérvárt ostromolták, ahol Hunyadi János, a magyar hadak parancsnoka volt a vár védője. A két János hamarosan nagy barátságot kötött, mindkettőt Istenben bízott, az óriási török túlerővel szemben egyikük sem ismert félelmet: Kapisztrán János magasba tartotta a keresztet, és így lelkesítette a katonákat. Isten nevében győztek. A diadal után a vitézek hálaadó szentmisére gyűltek össze a város templomában és Te Deumot énekeltek, a pápa pedig már a nándorfehérvári győzelem előtt elrendelte a déli harangszót és az Úrangyala imádkozását az egész keresztény világban. Ennek éppen 550 éve. Ti is gondoljátok erre, és legyenek büszkéek elődeink hősiességére, amikor a déli harangszóra Úrangyalát imádkoztok! Szeretettel:

Judit néni

Fiataloknak

A BOHÓC ÉS A KUTYÁJA

Egy nagyon régi történet jut eszembe... A bohóc és kutyája járták a világot. Minden faluban megálltak, mulatságos mutatványokkal szórakoztatták az egybegyűlteket. Egy napon, amikor a legjavában tartott az előadás, a népes sokaságból kivált egy szerzetes, leintette a bohócot, s a hirtelen támadt csendben megázó beszédet tartott. Az elmulásról, az utolsó ítéletről beszélt... Mindenki megdöbben hallgatta szavait. A bohóc is nagyon komolyan vette a hallottakat, annyira komolyan, hogy elhatározta: szakít eddigi életével és kolostorba vonul...

Egy napon, az esti emlékezésben, a következőket hallja: Minden cselekedet, annyira komolyan, hogy elhatározta: szakít eddigi életével és kolostorba vonul...

Egy alkalommal társai sehol sem találta a bohócot és kutyáját. Keresésére indult, és mindenki meglepetésére mindkettőt a templomban találta. Hangos kutyagatás kíséretében a bohóc önfeled-

ten, az oltár előtt bukfenchezgetett, labdákkal zsonglórözött - úgy, mint régen - előadást tartott... Mindenki mebotránkozott rajta, zúgólóva a szent hely megszenteltségénekéről beszélt... S ebben a pillanatban, a legenda szerint, megjelent Jézus, kezét védenél kiterjesztette a bohóc és kutyája fölött...

Sokféllek vagyunk... Arra vagyunk hivatva, hogy Isten dicsőségét éljük meg, tegyük jót másokkal, vidámságunk a szomorúakat, a magunk módján. De ne feledjük: amit teszünk, ahogy azt tesszük, nem az egyedüli, egyetlen lehetőség. Ugyanazt a nemes célt mások talán másképp tudják, vagy akarják elérni. Ami szokatlan, egyszerűen nem mindig más, mint amit mi megszoktunk, és az még csak nem is eleve hibás... Jézusnak nem voltak előítéletei. Elfogadta a hozzá fordulókat: a bűnösöket, a beteget, az elesetteket, a szomorúakat... Csak így tudta őket - a keresőket - szeretni, gyógyítani... „Aki nincs ellenetek, veletek van” (Mk 9,40).

Pál atya

LEGYETEK KRISZTUS BARÁTAI,
S ÍGY APOSTOLAI!

Ministránstalálkozó Rómában

Benedek pápa nyári vakációja után első alkalommal újra általában kihallgatást tartott a Szent Péter téren, amelyen köszöntötte a több mint 43 ezer ministráns fiút és lányt, akik a CIM (Coetus Internationalis Ministrantium) által a „Spiritus vivificat - A Lélek az élet” mottóval megrendezett európai ministránszandoklatra érkeztek Rómába.

A nemzetközi találkozó, a Vatikáni Rádió adatai szerint, 1570 magyar ministráns vett részt, ezzel a harmadik legnépesebb „küldöttséget” alkotva. A pálmát a szervező Németország ministránsai vették el, egyedül Münster városából ezren érkeztek. Ausztriát 1953-an, Olaszországot mintegy ezren képviselték. Izlandról is érkeztek, 14-en. Lengyelországból azonban egyetlen csoport sem vett részt a találkozó, ötven ukrán fiatal pedig azért nem tudott ott lenni, mert az olasz hatóságok elutasították vízumkérelmüket. Rengeteg lány-ministráns is jelen volt a zarándoklaton, különösen Észak-Európából. Beszédében a Szentatya arra buzdította a fiatalokat, hogy legyenek Jézus barátai, s így apostolai. „Az apostolok Jézus barátai voltak. Krisztus apostolai és tanúi voltak, mert a barátai voltak,

a Szentlélek által táplált élő szeretetkötelék egyesítette őket Vele. A Szentlélek élte Jézussal való kapcsolatokat, erős, mély barátsággá teszi azt, amely kevés értelmet adni egy fiatal életének, s általánosan őt Evangéliumának bátor tanúságtévőjévé” - mondta a pápa.

Benedek pápa arra hívta a fiatalokat, hogy figyeljenek Krisztus hangjára, „ha arra hív, hogy fenntartások nélkül a papás útjának szenteljék magukat. Hallgassatok bizalommal, bármerre is vezessen hivatásokat útja, mert Krisztus veletek is baráti kapcsolatot akar kötni. Megajándékozott igéjével, s továbbra is ajándékozza nektek szavát, hogy megismerjétek az igazságot, s az igazság szabadá teygen titeket. Így lehetitek tanítványai és apostolai.” Majd így folytatta: „Ti valójában már Jézus apostolai vagytok! Amikor az oltárnál szolgálva részt vesztek a liturgián, mindenki számára tanúságot tesztek”. „Összeszedtet magatartásokat szívből jövő gesztusaitokkal, az éneklésben, a válaszokban kifejeződő áhitatokat: mindez apostolkodás. Olyan baráti kötelék, amelynek forrása és csúcsa az Eucharisziában rejlik. Ti nagyon közel vagytok az eucharisztikus

Jézushoz, és ez az ő irántatok való szeretetek legnagyobb jele. Ne feledjétek el ezt, ne váljék megszokottá ez az ajándék, hagyjátok, hogy mindig ámulatba ejtsen ez a nagy szeretet, ez a nagy közelség!”

„Ha egységben maradtok Jézussal, és igéi megmaradnak bennetek, akkor valóban apostolai vagytok, és a jóság, a szolgálata gyümölcsét termitek életetek minden területén: családjaitokban, iskoláiban, szabadidőitekben. Azt a szeretetet, amelyet a liturgiában kaptok, vigyétek el mindenkinek, különösen oda, ahol észreveszitek, hogy hiányzik a szeretet: oda próbáljátok meg elvinni a Szentlélek erejével Jézust. Így kerül sor annak a kenyérnek, amelyet szemetek láttára megtörnek az oltáron, a megosztására és megszentelésére, ti pedig, mint a tizenkét apostol, segítsetek Jézusnak kiosztani azt a mai emberek között, a különböző élethelyzetekben.” SIR/MK

1956 UTÁN...

(Folytatás az 1. oldalról)

magyar szabadságharc kitérőse előtt Egyiptomban jártam és tárgyaltam sok vezető személlyel, majd visszatértem Párizsba, ahol tájékoztattam a francia kormányt a tapasztalataimról. Kiváltképpen a vezető egyiptomi Waft-párt elnökével, az igen eszes Nahasz pasával folytatott beszélgetésből kirajzolódott a kép, hogy Kairóban súlyosan elhibázottnak vélték a Szezei Csatorna visszaszerzésére tett brit és francia próbálkozást. Én pedig arra következtettem, hogy mindez összesen majd a mi ügyünkkel. Tehát erőfeszítéseket kezdtem, hogy mielőbb megoldódjék a szezei kérdés, mert nyilvánvaló volt, hogy érdekellettek rajzolódott ki, amelyek eleve fenyegették a Magyarországon megindult folyamat sikerét.

Megítélése szerint a magyar forradalom és szabadságharc elbukásában komoly szerepet játszott a szezei kérdés?

- Az egyik legnagyobb problémát valóban a szezei válság jelentette számunkra. A franciák hamar elkezdtek fékezni az események menetét Szezeinél, mert őket inkább érdekelt Magyarország, mint Nagy-Britannia. Mégis az amerikaiakat inkább az angolokat támogatták, mint a franciákat.

Mindszenty bíboros fontos szerepet játszott a forradalom alatt. Hol és milyen körülmények között ismerte meg a bíborost, akít 1949-ben, egy kirakatperben ítétek életfogytiglanig terjedő börtönrre, mert - úgymond - Habsburg Ottó magyarországi uralmának megalapítására szövetkezett?

- A háború előtt nem ismertem őt, habár tudtam róla. Első kapcsolatunk akkor teremtődött meg vele, amikor ő a háború után Észak-Amerikába látogatott. A Mindszenty-perben azt állították róla, hogy találkozott velem Kanadában. Ez egyszerűen nem volt igaz, mert én vele - a határ másik oldalán - az Egyesült Államokban beszéltem személyesen. A találkozó akkor történt, amikor ő Chicagóban járt.

Tudott-e vele kapcsolatban maradni a szabadságharc vérfelajzása után is, amikor Mindszenty prímás az Egyesült Államok budapesti nagykövetségére menekült?

- Közvetlen kapcsolatunk az amerikai követségen nem volt vele. Időről-időre diplomáciai csatornákon ugyan érintkeztem egymással, de ennek nem volt különösebb politikai jelentősége.

Megítélése szerint az 1956-os forradalom és szabadságharc milyen erkölcsi értéket képviselt a történelemben?

- Akkoriban már komoly politikai tevékenységet fejtettem ki, így sok emberrel találkoztam és elég sok kommunisztát is ismertem, mert akkoriban még Nyugaton is sok kommunista volt. Amikor kitört a magyar forradalom, ez döntő fordulatot jelentett a kommuniszták számára, mert rá kellett döbbenjenek, hogy a kommunizmus nem törvényszerűség,

OKTÓBER 23....

(Folytatás az 1. oldalról)

lása láttán örvendezik. November 5-ére datált a *Datis nuperrime* (Nemrég kiadott) kezdetű enciklika, amely nem más, mint „az igen gyászos magyarországi események megsiratása és elítélése”.

E három enciklika mindegyike rövid felhívás, a második alig egy oldalnyi. Mégis, mindegyik az enciklika műfajában jelent meg, már az eredeti változatban is, alighanem a „litterae encyclicae” latin kifejezés szoros értelmében, tehát mint „körlevél”. Mindegyike, a Vatikáni Rádióban elhangzott beszéddel együtt, azt bizonyítja, hogy XII. Pius naprakészen ismerte az októberi Budapest eseményeit, és biztosított minket, hogy a keresztény világ szimpátiával, imádsággal fordul felénk.

A kettős évforduló és a szomszéd népek

A magyar történetírásban mind Nándorfehérvár, mind a magyar október magyar eseményként maradt meg, ekként vagyunk rá büszkéek. Ugyanakkor mindegyik évforduló arra hívja fel a figyelmünket, hogy már saját korukban sok szállal kötődtek a szomszéd népek történelméhez is. Ha idegen nyelvre váltunk, a Nándorfehérvár szó helyett máris Belgrádot kell mondanunk. A hitetlenkedő külföldinek hiába is magyarázzuk, hogy az valamikor Magyarország határvárosa volt, egyszerűen nacionalistának néz minket. Valóban, 1456-ban, ha népszámlálást tartottunk volna a katonák között, számos szerb, horvát, román származásút találunk volna. Maga Kapisztrán is olasz volt.

1956-ban, mint tudjuk, a szomszéd országok magyarsága Budapestre figyelt, és a szomszéd országok kormányai is készen álltak egy esetleges budapesti bevonulásra. Viszont 56 októberbe bevonult a kommunizmus embertelensége elleni fölkélek panteonjába, amelyek 1953-ban kezdődtek Kelet-Berlinben, majd 1968-ban folytatódtak Prágában, és 1980-ban Lengyelországban. Ez volt a mi országaink, a mi térségünk történelmének fő vonulata, mint utólag tudjuk - és mint akkortájt remélhettük. Sokan nem érhették meg e fölismerés hivatalossá válását - imáinkba foglaljuk bele őket is.

Örökségünk - a magyar történelem szakrális vonulata

A kettős jubileum nemes örökséget hagyott ránk. Beilleszkedik abba a fő vonalba, amely II. Szilveszter pápával, III. Ottó császárral és Szent István királyunkkal kezdődött: nemzeti szuverenitásunk elismerése Rómához fűz bennünket. A papasághoz való töretlen hűség jegyében alakult 1456 és a papaság kitüntetett figyelem kísérte 1956 eseményeit is. Nagy és kiváló örökség ez, kevés nemzetnek jutott hasonló osztályrésze. Örizzük meg és adjuk tovább a fiatalabb nemzedékeknek. Mert az örökség kötelez. □

ugyanis addig azt hitték, hogy a kommunizmus felé vezető út feltartóztathatatlan és megfordíthatatlan. Más szóval biztosan hitték, hogy ahol uralomra jutott a kommunista rendszer, az a történelem végső állapotát jelenti, azon legfeljebb külföldi csapatok beavatkozása tud változtatni. Ami akkor Magyarországon történt éppen az ellenkezője volt annak, amit ők vártak: azaz a nép megdöntötte a kommunista hatalmat, és külföldi, nevezetesen szovjet csapatokra volt szükség, hogy erőszakkal visszaállítsák a kommunista rendszert. Ez sok kommunista számára komoly meghasonlást jelentett. Tehát amit ők addig hittek - az összedől. Ha szemügyre vesszük a kommunizmus történetét, jól látjuk, hogy 56 cezúrát jelent: 1956. november 4-e után ugyanis a kommunizmus folyamatosan hanyatlott.

Köszönjük a beszélgetést. □

Floridai levél

DIEGO DE LANDA

A 16. században élt spanyol szerzetes, Diego de Landa helyét a történelemben két „monumentális” tette határozza meg. Az egyik, hogy leírt mindent, amit Mexikóban, a Yukatán félszigeten töltött évei alatt az őslakosok múltjáról, hiteles forrásokból megtudott, a másik az a mérhetetlen kár, amit a képrásos tekercsek elégetésével és a bálványképek, szobrok elpusztításával okozott.

A nagy felfedezések és az inkvizíció jellemzik Diego de Landa korát. S ő mindkettőnek a szereplője. Követi a merész hajókat az Újvilágba, hogy a bálványimádókat átértse az igaz hitre. Az indiánok először örömmel fogadják az „újat”. Megkeresztelkednek. De hamar rájönnek, hogy ez a vallás, minden tanával és rítusával idegen nekik. Visszatérnek őseik szokásaihoz, bálványaihoz. A vakbuzgó Landa és a nemegyszer alig képzett szerzetes társai azonban, nem térnek a „visszafordulást”. Míg korábban a szeretetről prédikáltak, kudarcuk láttán erőszakos eszközökhöz folyamodnak. Mindennek természetesen hírt vetik az anyasországbán. Landát hazarendelték Madridba, hogy ügyét kivizsgálják. Hat évig tartott a per, amelynek első évét Landa börtönben töltötte. És ez alatt az idő alatt írt le mindent részben a maga igazolására - amit a Yukatán félszigeten töltött ideje alatt megtudott. A per végül nem csak felmentéssel végződött, Landa püspökként került vissza Mexikóba. Rehabilitációja az inkvizíció szellemének logikus következménye volt. Mivel az óriási távolságok, a hónapokig tartó, veszélyes utak lehetetlenné tették az anyaországban működő inkvizítoroknak, hogy gyorsan intézkedjenek, különös jogokkal ruházták fel a kiküldött terítkeket. Landa és társai cselekedeteinek tehát megvolt a „jogalapja”.

A könyv egyes fejezetei a 19. században már megjelentek franciák, míg a teljes munkát csak nemrég fordította le és látta el alapos magyarázó szöveggel William Gates. A maják szokásait, életmódját közelebb hozó illusztrációk zömét, a múzeumokban őrzött kevés megmaradt képrásos tekercsről vettek.

William Gates megállapítja: 99%-át annak, amit a majákról ma tudunk, Landa írásának köszönhetjük és azoknak a kutatásoknak, amelyek ezen az úton indultak el. Ugyanakkor Landa „monumentális” vesztése okozott az 1562 júliusában véghez vitt pusztítás: ezernél több idolt törtétt össze és 27 képrásos tekercset égetett el. Tette pedig ezt azzal az indokolással, hogy minden a „sátán munkája” volt. Mert minden mögött, amit nem értettek, vagy ami idegen volt a számukra, csak egyet láttak: a sötétség fejedelmét.

William Gates vezetésével lapozzunk bele Landa munkásságának pozitív eredményébe, a maják ősi életének 52 fejezetre osztott, részletekbe menő leírásába.

A Yukatán félszigeten nagy a forráság és kíméletlenül tűz a nap - olvasom. Az emberek soká élnék. Tudnak olyan férfiről, aki a 140 évet is megérte... A vidék, amelyet az indiánok a „pulyka és a szarvas” országának neveznek, rendkívül gazdag mindenféle állattal. Elképesztő, mennyi iguana van itt, szarvas, vaddisznó és majom...

Érdekes, hogy míg Landa elégeti a képrásos emlékeket, részletesen beszámol arról, hogy mire és mivel írják különös jeleiket a benszültöttek. Békés embereknek ismeri meg az indiánokat, ugyanakkor nem hagyja ki a kegyetlenkedéseket sem. Egy példa: A házasságtörő férfit „átadják” a sértett félnek, aki aztán vagy megbocsát neki, vagy kimondja a halálös ítéletet, és egy nagy kövvel szétzúzzák a fejét. A nőkel nem ilyen kegyetlenek. Nem ölik meg őket, mondván, nekik elég az a szegény, amiben élniük kell. De Landa nem csak az indiánok rémségeit sorolja fel, nem kíméli a spanyolokat sem, amikor beszámol a hódítók rémetjeiről. „En, Diego de Landa, magam látom, hogy a kapitány felkötöztetett egy nagy fára több asszonyt, akinek egyetlen vétké a szépsége volt. A kapitány ugyanis atól félt, hogy az asszonyok nyugtalanságot keltenek a katonáknál közöttük. De azt is meg akarta mutatni az indiánoknak, hogy nekik nem kellene az ő asszonyaik... A spanyolok mentségükre meg azt is felhozta, hogy a hatalmas indián túlerővel szemben erői kellett mutatnia a maroknyi kis csapatának.”

Landa leírja a „gyönyörű, hatalmas” épületeiket és megjegyzi: olyan tökéletes a naptárjuk, mint a miénk: 365 nap és hat óra. Persze a hónapokat másként osztják be. Van 30 és van 20 napos hónap, de a végeredmény mindig ugyanaz. Egy fejezet az élet-

MEGEMLEKEZÉS
NÁNDORFEHÉRVÁRON

Jeles évfordulót jegyeztünk a közelmúltban: 1456. július 21-22-én, a nevezetes nándorfehérvári csatában (a mai Belgrádban), Hunyadi János a maga szerény, jórészt többnemzetiségű összetételű, de mindenre elszánt hadseregével, és a környéken verbuvált önkéntes harcosok segítségével fényes győzelmet aratott II. Mohamed szultán sokszoros túlerőben lévő török serege fölött, és ezzel az oszmán veszedelemtől több évtizedre megóvta a magyar királyságot, sőt egész Európát, és a kereszténységet. A hősi küzdelemben részt vett Kapizstrán János ferences rendi szerzetes is kereszties harcosaival.

Ezt megelőzően III. Kallisztusz pápa már közel egy hónappal korábban elrendelte, hogy minden délben harangszóval és közös főházkodással könyörögjenek a Nándorfehérvár ellen felvonuló török seregek támadásának sikeres kivédéséért. Így a diadal után a déli harangszó minden időkre a kereszténység megmentésének jelévé vált.

A nándorfehérvári győzelem 550. évfordulóján, július 22-én, kegyeletes megemlékezést tartottak a csata helyszínén, Belgrádban, a *kalemegdáni* erődítményénél, majd Zimonyban, a Hunyadi-toronynál. Az összetartozás szellemében fogant rendezvényt a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség szervezte, együttesen a belgrádi református gyülekezettel és a belgrádi református Művelődési Egyesülettel. A közös múltat idéző ünnepségen jelen voltak a belgrádi magyar és török nagykövetség képviselői, a szerb főváros vezetői, számos egyházi és világi méltóság, a Vajdaság városából és falvaiból, továbbá a Magyarországról és a Kárpát-medence országaiból érkezett küldöttségek.

Az ökumenikus istentisztelet 11-kor kezdődött: felszendült a *Boldogasszony Anyánk* című ünnepi dicséret a Magyarok Nagyszövetség, több délvidéki kamarakórus és népdalkör együttes előadásában. Ezt követően msgr. Bogdán József törökkanizsai katolikus plébános Szent János evangéliumát idézte (6, 37-40), és ennek intelmeit jelenünkre vonatkoztatva értelmezte. A *Rákóczi imája* kórusmű

mezéssel foglalkozik. Legfőbb alapanyag a kukorica, amelyből különféle ételeket és italokat készítenek. Jó ízű a kenyérük, kivéve, hogy szárazon nem élvezhető. Az indián asszonyok tehát naponta kétszer sünek. Sok vadat és házi szárnyast fogyasztanak, hiszen van minden bőségesen. A disznót a spanyolok hozták be az országba. Reggel főrik, borsos, napközben hideg italt isznak, este főtt ételt, húst, főzelékjeleket esznek. Jól élnek, amikor van miből, és zokszó nélkül viselik el a szűkös időket. Olyanok beír a kevéssel is. Szűkös idők pedig gyakran voltak. Hol természeti csapások, hol háborítókodások, vagy tömegeket pusztító járványok vetettek véget a békés korszakoknak. Ilyenkor a haragvó istenekhez fordultak. S hogy kiengeszteljék őket, emberáldozatokat hoztak. Minden közösség előjárójának joga volt kijelölni az áldozatot, vagy áldozatokat. Ebbe nem szólhatott bele senki. Ezek a népek - jegyzi meg Landa - mindig hittek a lélek halhatatlanságában, a halál utáni életben, amelyben a jó elveszi jutalmát, a gonosz a büntetését. A „jutalom” kategóriájába tartozott, hogy az új életben már semmi sem okoz fájdalmat. Ide sorolják a kiváló, bőséges ételeket és italokat és nem feledkeztek meg a hatalmas lombú, terebélyes fáról sem, amelynek ármányában békésen pihenhetnek az idők végtelenségig.

Landa végül pozitívan ítéli meg a spanyolok hatását az indiánok életére. „Az indiánok nem vesztették, de nyertek a bejöveteleikkel. Sok területen megjavult az életük. Igaz, eleinte voltak nagy nehézségek, de ahogyan az idő múlt, megszokták a változásokat...”

Diego de Landa leírását korabeli adójegyzék, levelek, térképek, regulák listája és az ismeretlen növények latin neve egészíti ki. Amint a fordító William Gates megjegyzi: a kutatásoknak még nem értünk a végére. Sokkal inkább a kezdeténél tartunk... amiben a 16. századi ferences szerzetes reánk maradt munkája „monumentális” segítséget jelent.

Bitskey Ella, Sarasota

elhángása után Móricz Attila torontál-vásárhelyi, belgrádi református lelkipásztor ünnepi ígéhirdetésének elején Pál apostolt idézte (Róm 15, 3. 5-6), türelemre, bölcsességre, vigasztalódásra és megbékélésre szólított. A közös istentisztelet záró részében először egy szerb egyházi kórusművet adtak elő, majd a *Fohász a déli végeken* című megzenésített vers után az *Úr imáját* mindenki saját anyanyelvén mondta el. Délben hangfelvételtől szóltak a haragok: Kassáról, Munkácsról, Kolozsvárról, Versecről, Vörösmartról és Lendváról, jelezve, hogy annak idején Hunyadi haderői és Kapizstrán keresztiesei sorában jelen volt az egész Kárpát-medence.

A *kalemegdáni* emlékműnél elmondott beszédében Papp Sándor, a Magyar Köztársaság nagykövete, a győzedelmes csata 550. évfordulóját méltatva kiemelte: „A magyar nép emlékezetébe örökre bevésozott a nándorfehérvári hősök dicsősége, akiknek köszönhetően 1456-tól követően 70 évig nem érte újabb támadás délről a magyar királyságot. Ez tette lehetővé azt is, hogy Hunyadi János kisebb fiát, Mátyást királlyá koronázhatták, aki így Magyarország és Európa egyik legjelentősebb uralkodójává válhatott.”

A *Kalemegdánon* ezután magyarok, szerbek, törökök együtt helyezték el a megemlékezés virágait; elsőként *Nenad Bogdanovic* polgármester tette a csata emlékkövérére Belgrád város koszorúját, majd Nagy Tibor tanár élő történelemórával zárta a megemlékezést. A résztvevők végül Zimonyban megtekintették a felújításra váró Hunyadi-tornyot.

Ugyanezen a napon, délben még sok más helyen is hosszan szóltak a haragok a nándorfehérvári hősök tiszteletére. Így volt ez szülővárosomban, Szabadkán is. Egyetemi éveimet Belgrádban töltöttem. Gyakran sétáltam a Kalemegdán erőd falai között, a nándorfehérvári csata helyszínén. Mindig büszke voltam magyar őseink hősiességére, és ez alkalommal, a győzelem 550. évfordulóján, újra testi-lelki erőt adott az emlékezés.

Benkovic Mária, Eszen

Képünkön magyar vasutasok egy csoportja látható a Bercsenyi László által alapított huzárlaktanya dísztermében, Franciaországban, Tarbes-ben. A Magyar Katolikus Vasutasok Egyesület tagjai, a kétévénként megszervezésre kerülő európai vasutas zarándoklat alkalmából, idén felkeresték Lourdes-ot és Fatimát, a szent helyeken megemlékeztek az 1956-os forradalom 50. évfordulójáról. Július 21-én a Lourdes-i Cív St. Pierre-ben levő magyar kereszties koszorút helyezték. 1957-ben erre a kereszties magyar menekültek, a Secours Catholique - francia karítátszervezet hozzájárulásával, láncot kerítettek el, azzal a szándékkal, hogy azt csak akkor veszik le, ha Magyarország visszanyeri szabadságát. A lánclevételre 1992. május 27-én került sor, amikor a világ hívő magyarsága, nemzeti zarándoklat keretében, hálat adott a Lourdes-i Szűzanyának, Seregély István érsek pedig Miklósházy Attila püspökkel levette a keresztiesről az Egyház rabságát jelképező láncot. A vasutas zarándokok, miután július 25-én Fatimában elévezték a kereszties magyar kálváriát, a Szent István kápolnában imádkoztak hazánkért, népünkért, az 1956-os forradalom hőseier és áldozataier. A szentmisét Kondor Lajos fatimai magyar lelkész mutatta be.

Molnár Ottó, Párizs

Londoni levél

A YORKI MISZTÉRIUM-
JÁTÉKOK

Négy évenkénti eseménye az angol nyárnak a misztérium játékok előadás-sorozata York városában. 1376 óta él ez a valóságos színházok hagyománya, utánozzák más brit katedrális- városokban, például Chesterben és Coventry-ben is, de itt a legmeggyőzőbb, leglátványosabb. A misztérium szó ez esetben nem a titokzatosra utal, hanem a görög művészet másik jelentésére, a beavatottak tényére. Az ilyen értelemű misztérium a beavatottak részeseése a mennyi hatalom titkaiból.

Eredetileg negyvennyolc előadással állt a játékok, a színházak jelmezeiben, kevés szóval, de mozgalmas tablókat útján, mutatják be a kereszties történelem teljességét, a teremtéstől az utolsó ítéletig. A szereplőket a céhek kölcsönözték, s ezek nem egyszer saját szakmai tudásukat csillogtatták a pódiumon. Yorkban például a hagyomány szerint külön jelenet ábrázolta, miként épített bárkát az özönvíz idején Noé, és a hajó-ács céh mesterei vonultak fel, buzdón faragva a gerendákat villogó szekerceikkel.

A yorki játékok egyik tizenkét-részes változatát 1463 után ködexben rögzítette egy ismeretlen nevű írónk, ez kerül előadásra minden negyedik nyáron. A színhely a hírneves *Minster*, amely a legtagasabb, legmagasabb gótikus katedrális Európában az Alpköztől északra, továbbá a yorki *Mária Apátsg* romkertje, valamint a helyi színház. A sorozat teljes egészét végig nézni kis időigényes dolog, kevesen tudják emiatt a fél nyarat Yorkban tölteni, tehát legtöbbször csak hat előadásra fizetnek be, egyik évben megnézik a bibliai történet elejét vagy a végét, aztán majd visszatérnek újabb színház-zarándokútra. A látványos, és sok szimbólummal megújírt cselekmény régi kísérőszöveget ma már nehéz megérteni, de a színházak beszéltetve bemutatják. 1568-ban megnyírálta bizonyos részei a püspöki cenzor, mert úgy érezte, hogy egyes párbeszéd méltatlanok voltak a Szentírásához.

A modern változat egyre feszebb, egyre színházszertűbb. A főszereplők immár nem mesteremberek alakítják, hanem hivatásos színészek. De Yorkban változatlanul működnek céhek, hét van még belőlük, s mivel minden játék rengeteg statisztát igényel, boldogan jelentkeznek egyszerű emberek, hogy jelmelt öltve részt kapjanak a „három misztérium” valamelyik előképében. Nagy yorki plébániának amúgy is van állandó színházcsoportha, s innen meg a helyi színházból kerül ki az a több mint száz szereplő, aki nem csak statisztát, hanem szöveget is mond. Idén a fiatalabb misztérium-színész a tizenegy éves Joshua King, aki eljátszhatja a templomban a bölcsenek bemutatott Jézus. Ennek a játéknak a hagyomány szerint az íródeákok céhe a patronálója, amely a középkor óta nagyot változott: ma ügyvédek és hítes könyvtárgyálók a tagjai.

A dramaturg kegyes volt a hallgatóság-hoz és kicsit igazított a régi szövegben, hogy az érthetőbb legyen a mai közönség számára. De a veretes archaikus verszet hangulata már lett volna túl sok változtatással elrontani. Érdekessége az előadásnak, hogy Yorkshire-ben erős társzólással beszélnek az angolok és Roger Lee, az idei játékok főrendezője olyanokat válogatott ki a hosszú-szabde szerepre, akik igazi vaskos yorkshire-i dialektusban „hozzák” az alakúkat.

A legmegrendítőbb rész természetesen a teremtés, Krisztus kereszties feszítése és a feláadás. Aki nem érti a szöveget, akár régi-sége, akár a yorkshire-i akcentus miatt, az is pontosan követheti, még rész-mozzanataiban is, hogy miről van szó.

A misztériumjátékokhoz 1984-ben komponált kísérőzenét Robert Walker.

Mintegy ötvenezet euróba kerül a yorki misztérium játékok színvitele, az önkéntes színészek és az adott színhelyek ellenére. A költségeket a városvezetés, a brit Művészeti Alap, két helyi bank meg a Yorkban működő Nestlé gyár állja.

Hagyomány szerint úgy illő, hogy a szereplők ékhöz székeken érkezzenek, de Yorkban már egyre nehezebb székeket találni. Egy gazdaság végül kölcsönzött néhányat, de kiderült, hogy mindegyiknek gumikerekei vannak. Ezt az utolsó percben sikerült csak álcázni az ügyes díszfestők jóvoltából.

A yorki főesperes, Richard Seed elégedett: „Idén is szépen sikerült minden. A hét-száz éves üzenet változatlan: minden hívő reménykedhet a feláadásban s abban, hogy bejuttat a mennyek országába.”

Sárközy Mátyás

HAZAJÖTT...

(Folytatás az első oldalról)

még abból az időből származik, amikor Joseph Ratzinger bíboros egyházmegyének főpásztora volt, és alapítólevelével felállította a müncheni Magyar Katolikus Missziót, szabályozta annak működését. Ez 1978-ban történt, de a mintegy 11.000 lelket számláló magyar egyházi közösség máig hálás a Szentatyának azért, hogy nekünk otthont adott a hontalanságban, Münchenben magyarnak vallhatjuk magunkat, magyarul imádkozhatunk, énekelhetünk, magyarul hallgathatjuk Isten igéjét, szabadon ápolhatjuk őseink nyelvét, magyar kultúránkat és az egész Kárpát-medencéből hozott Szent István-i örökségünket.

Így alig csodálkozhatunk azon, hogy főleg egyházi közösségünk fiataljai minden kezdeményezésre lelkesen válaszoltak, és derekasan kivették részüket a lelki és gyakorlati előkészületben. Merka János plébános atya beszédeiben többször is visszatért a pápa-látogatás mottójára, a Szent-anya üzenetére: a hívő soha sincs egyedül. A müncheni magyarok aprajaj-nagyja valóban lelkesen várta a Szentatyát és imádkozott lelkipástor útnak sikeréért.

Szeptember 10-én több mint 300 müncheni magyar vett részt a pápai szentmise München-Riemben, 17 magyar fiatal pedig már a hajnali óráktól szolgálatban állt, és a kisegítő osztag részeként közreműködött a Szentanya fogadására összesereglett mintegy 250.000 hívő irányításában és ellátásában, a pápai szentmise zavartalan lebonyolításában.

A médiák már napokkal korábban jelezték, hogy minden készen áll a Szentanya fogadására és köszöntésére: német precizitással előkészítették a látogatást: fokozott biztonsági intézkedéseket fogantatosítottak, útvonalakat zártak le, a metrót, villamos, autóbusz különleges rend szerint közlekedett, mintegy ötezer rendőr állt bevetésben, számtalan önkéntes biztosította a rendet.

Az egyik riportert azzal kommentálta a ragyogó napsütésben érkező Szentanya köszöntésére kivonuló tömeg lelkesedését, hogy a müncheniek tegnap este óta magukon kívül vannak az örömtől. A lelkesedés valóban óriási. Már a tavalyi impulzusokkal teli, kölni ifjúsági találkozó is megmutatta, hogy a német fiatalok valóban lelkesednek a Szentatyáért, keresik üzenetét, figyelnek szavára, és ha kell még áldozatot is vállalnak érte. Az elmúlt hónapokban sok német fiatal csatlakozott az egyházi csoportokhoz és mozgalmakhoz. Egyesek már a hit reneszanszáról is beszélnek Németországban. A bajor médiák az utóbbi napokban ugyancsak napirenden tartották a nagy eseményt, elkezdődött a visszaszámolás. A tv-képernyőkön örömmel fedezték fel: - még tíz nap, - még három, - még egy nap, még egyet alszunk - és itt a pápa, a mi pápánk. Világnevezettől, felekezettől függetlenül a legtöbben örömmel várták a német pápát, hazavárták a bajor pápát. És ez már egymaga is valóságos szenzáció, főleg ha figyelembe vesszük a német médiák korábbi, nagyon sokszor valóban pápa-ellenes beállítottságát.

Ez a pápalátogatás valóban egyedi, mert Münchenben a Szentanya valóban hazakereszt: Németország szeret Téged - olvashattuk a transzparenseken. - A Szentanya sem maradt el hazáját szerető nyilatkozatával: Szívem bajorul dobog - mondta, és ehhez hozzátehetjük: de a bajorok szíve is Óérite!

A pápa Münchenben valóban hazajött, és ezt a bensőséges, családias fogadtatást, sehol a világon nem lehet megismételni: Münchenben a pápa egyszerűen otthon van: arcáról soha nem látott öröm sugárzott, mindenki - a német államfő, a

MAGYAR KEGYKÉP LYONBAN

Július 23-án, ünnepélyes főpapi szentmise keretében helyezte el Pápai Lajos püspök a győri könnyező Mária kegykép másolatát Lyonban, a Notre Dámé de Fourvière bazilika kriptájában. A magyar kegykép előtt 1996-ban, utolsó magyarországi látogatása alkalmával II. János Pál pápa is imádkozott Győrben. A világ jelentős búcsújáró helyeiről származó kegyképek másolatai között, a fatimai és a czestochowai Mária-kép mellett, immár a győri könnyező Szűzanya képének másolata is megtalálható a lyoni bazilika altemplomában, amelyet évente több mint egy millió zarándok keres fel.

Az ünnepi szentmisét Philippe Barbarin bíboros, Lyon érseke, Gallia primása, Pápai Lajos győri püspök, Cséfalvay Pál kanonok, az esztergomi Keresztény Múzeum igazgatója, Fülöp Gergely ka-

Philippe Barbarin bíboros, miután kinevezte Fülöp Gergely atyát c. kanonoknak, szívélyesen gratulált neki.

nonok, valamint a többi francia és magyar pap között Berkes Gyula, Németh Gábor, Németh István és Jouan atya, a bazilika rektora mutatta be Szalai Gábor kántor közreműködésével. Az eseményre 80 magyar zarándok érkezett Győrből, és azon részt vett Surján László európai képviselő, a Keresztény Demokrata Né-

kancellár, a bajor miniszterelnök, a kormány tagjai, az egyháziak, és saját népe úgy köszöntötte, mint a hazaérkező legszeretebb családtagot. Ezen a napon a római Szent Péter tér és a müncheni Marienplatz nagyon közel került egymáshoz. A szabadtéri pápai szentmise München-Riemben, egy hatalmas téren kezdődött, a világ egyik legrégibb keresztje alatt, amelyre éppen a bűnbánati cselekmény alatt egy galamb szállt és csőrével izgatottan csipegette Krisztus jobb kezén a véres sebhelyet, mintha csak enyhíteni akarta volna szenvedéseit.

A szentmise az ősi gregorián és egyházi népekekkel, a gyönyörű kórusbetétekkel, még a legkifinomultabb fülekek is, igazi, művészi, zenei élményt kínált. A Szentanya prédikációjáról pedig még nagyon sokat fognak beszélni: Isten nélkül ez így nem mehet tovább - figyelmeztetett.

A szentmise a déli Űrangyalával zárult, igazi verőfényes nyári napsütésben, tengernyi sok zászló és kendő sűrű lengése, a zarándokok óriási és hosszantartó ujjongása közben.

A mellettem éljenző fiatalokat megkérdeztem: Mi volt legmélyebb élményük? A közösségi érzés, a fenséges áhítat, a Szentanya varázsa és mosolya - hatotta meg őket, sőt az egyik még ezt is hozzáfűzte: aki órá hallgat, az biztosan üdvözüli!

A bajor pápa valóban hazajött szülőföldjére, hogy a bóbiskoló keresztényeket felrálja, ráébrerze a krisztusi élet szépségére és örömére. Hogy ez mennyire sikerült neki, azt a jövő fogja eldönteni. A hit máj szép ünnepe a Szentatyával és az iránta tanúsított lelkesedés, mindenestre újabb reményekre ad okot.

Cserháti Ferenc

KÁRPÁTALJÁN JÁRTUNK

párt alelnöke, Schmidt Péter győri alpolgármester és Msgr. Chaplin segédpüspök, a moszkvai pátriárka képviselőitében. Az ünnepségre előt: Prohászka Péter, a lyoni Francia-Magyar Barátság Társaság elnöke a Társaság tagjaival, sok magyar és francia hívő. Ugyancsak ez a Társaság szervezte a győri csapat fogadását is.

„Kövessék figyelmesen ezt a magyar szentmisét a N-D de Fourvière-ben - mondta Barbarin bíboros, mert ilyen ritkán fordul elő”. Pápai Lajos püspök meg így fejezte be homíliáját: „Magyarok Nagyasszonya, Magyarok Pátrónája, légy kapocs ég és föld között, erősítsd a hitet, a kereszténységet e két országban, légy támasza a hazai és külföldi magyaroknak. Szent Szűz, Magyarok Nagyasszonya, járj közbe értük, hogy hűek maradjanak őseik hitéhez.” A szentmise alatt Barbarin bíboros többször is beszélt és imádkozott magyarul, hiszen alaposan ismeri a magyar történelmet és kultúrát. Magyarországról dobog szíve. 1976-ban, szeminarista korában, édesapjától ajándékul kapta Mindszenty bíboros akkoriban franciul megjelent *Emlékiratait*, a következő dedikációval: „Fiam, e könyv írója egy hűségese ember, a vég-sőkig hű maradt. Légy Te is hű hitedhez mindvégig. Kövesd az ő példáját, ámbar ha lehetséges, más kimenetellel”.

Lyon főpásztora aztán e szavakkal fordult Fülöp Gergely atyához, a dél-franciaországi magyarok lelkipásztorához: „az Egyház nevében most hálás köszönetet mondok Fülöp atyának, aki 1956 óta gondozza itt a magyarokat, s akit az Egyház ezennel kanonoki méltóságra emel. Kedves Fülöp atya, tudom, hogy mint vienni Szent János, kedve volna visszautasítani e kitüntetését, de fogadja el a kanonoki címet és fogadja avatási ölelésemet is e magyar miseruhában, amelyet most kaptam ajándékba”. A bíboros szavait a több mint ezer hívő hosszú és viharos tapssal fogadta.

A szentmise végén Barbarin bíboros kérte, szálljon égbe az ima a drága Magyarországról, és hozzáfűzte: „Minden tőlem telhető meg fogok tenni a francia-magyar barátság elősegítése érdekében”. Kihirdette, hogy az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 50-ik évfordulója emlékére, október 22-én, Fülöp atyával ünnepi szentmisét celebrál a lyoni Szent János székelyházban, és „megemlékezzünk a világraszóló eseményről, megemlékezzünk a magyarokról, akiket hazájuk szeretete és őseik hitéhez való hűség hő-sökké avatott”. Végül a bíboros a magyar hívekkel magyarul énekelte a magyar himnuszot, majd a „Boldogasszony Anyánk” szep egyházi énekünket.

Tóth Krisztina, Rebest les Roches

SKULTÉTY CSABA KITÜNTÉSE

Lapunk korábbi munkatársát, Skultéty Csabát Budapesten a Semmelweis-díjjal tüntették ki. A rangos elismerést a Budavári Önkormányzat dísztermében adták át, és azt a hungaricumok külföldi gyűjtéséért kapta, illetve azért, hogy a legértékesebb darabokat hozzáférhetővé tette a hazai közönség számára. Skultéty Csaba, aki a rendszerváltás után települt vissza Magyarországra, még az 50-es évek elején, Münchenben kezdte meg a hazai vonatkozású metszetek és okiratok megvásárlását. Évtizedeken át folytatott kiterjedt kutatási eredményeként került birtokába Ady Endre Érmindszenten kiállított anyakönyvi kivonata és több, későbbieképről metszet Budáról. Az Életünk szerkesztősége sok szeretettel gratulál a szép kitüntetéshez.

A Stuttgarter Szent Gellért magyar egyházközösség idei zarándoklata (június 5-10-ig), Ukrajna délnyugati sarkába, Kárpátaljára vezetett. Ez a kifejezés 1886-ban jelent meg először egy munkácsi lapban. Kárpátalja nem földrajzi egység, négy elszakított északkeleti magyar vármegyének területének elnevezése.

Ütközben megszálltunk Máriabesnyőn, a Mater Salvatoris lelkigyakorlatos házban. Másnap reggel Gyúrács atya rövid misét mondott a kápolnában, majd tovább indultunk. Az ukrán határon sajnos utolért bennünket a szokásos keleti bürokrácia: a határátkelés kb. 3 órát vett igénybe. Késő délután érkezünk Munkácsra, ahol a magyar líceum titkárnője vár bennünket és kísért az iskolához. Az igazgatónő lelkesen vállalta az iskola helyzetét. 5 éve működnek szegényes körülmények között, de a diákok szorgalmasan tanulnak. A líceum 3 éves, a 9. osztályra épül, és egyenértékű a gimnáziummal. A hatóságok engedélyezték magyar nevét: Szent István Magyar Líceum. A magunkkal hozott adományok átadása után még rögtönözött gyűjtést is rendeztünk, amelyet ugyancsak halásan elfogadtak. Aztán az igazgatónő elkísért bennünket szállodánkba, ahol nem nagyon igyekeztek megérteni a magyar nyelvet, és segítést elszállásolásunkban.

Másnap Popovics Béla tanár vezetésével városnézésre indultunk. Látogatásunkat Majnek Antal püspök atyánál kezdtük, aki beszélt építkezési kezdeményezéseiről, terveiről, németországi kapcsolatairól és a helyi egyházi életéről. Utunk után szerpentinek kanyargott felfelé. Az utolsó néhány száz métert már csak gyalog lehetett megtenni, de végre elérjük a Vereckeihágót. Csodás panoráma fogadott; ezek a hegyek adták a hátteret a Festy-körképhez. Az emlékmű márványtomb oltáránál elhelyeztük koszorúinkat, és honfoglaló őseink emlékeztünk (ezt a pillanatot örökítette meg képünk).

Szolyvánál imát mondtunk a Magyar Holokauszt emlékműnél. Az egykori internálótáborban 6-10.000 ember vesztette életét. Beregváron megtekinttük a Schönborn kastélyt gyönyörű arborétumával, amely ma szanatórium.

Aztán Ungváron jártunk, az Ung folyó partján. A csehek fővárossá tették, még korábban Munkács volt a fontosabb földrajzi és történelmi központ. 1648-ban az ungvári váról indult a görög-katolikus egyház megszervezése. Székeseházakban található Boldog Romzsa Tódor temetési helye.

A munkácsi vár tornyában rabkodott egy évig Kazinczy Ferenc. Itt megtekinttük Rákóczi és Petőfi emléksobrait, az egyik kilátón Zrínyi Ilona és a 10 éves Rákóczi Ferenc bronzszobrát is. Munkácsy szülőházára viszont már csak egy emléktábla utal, de mellszobra ott áll a főtéren. Aztán misén vettünk részt a magyar diákokkal. Határozóiban ismét megálltunk Máriabesnyőn, ahol megtekinttük a bazilikát és megismerkedtünk a kis Mária-szobor és a Loretói kegykép történetével is.

Egykori hazánk lementszett kárpátaljai sarkának minden tája ezeréves történelmünkét idézi. Számunkra bátorítást jelent, hogy e vidéken is élnek ambíciózus honfitársak, akik az idegen környezetben is lelkesen őrzik és ápolják szép anyanyelvünket és magyar kultúránkat.

Mezei Éva, Pforzheim

HÍREK - ESEMÉNYEK

Nemzeti szentély

Mátraverebély-Szentkút ma is eleven, kisugárzása ma is erős, idősebb. Mivel hazánk területén talán a legrégebb bűcsújárhely, amelynek látogatottsága is kiemelkedő, Püspöki Konferenciánk Mátraverebély-Szentkút idén nemzeti szentélynek nyilvánította - mondta Erdő Péter bíboros az augusztus 12-én délben kezdődött szentmisén.

A szentmise előtt a Váci Egyházmegye területén fekvő kegyhely őrzését és a zarándokok lelkipáncsát ellátó ferences rend tartományfőnöke, Magyar Gergely köszöntötte a Püspöki Konferencia csaknem teljes létszámban megjelent tagjait, valamint a nagy számban érkezett zarándokokat. Külön köszöntötte Paskai László bíborost, nyugalmazott esztergom-budapesti érseket, aki éppen 60 évvel ezelőtt ezen a napon tette le szerzetesi fogadalmát.

A szentmise kezdetén Erdő Péter bíboros felolvasta az MKPK határozatát, amelyben a Konferencia nemzeti kegyhelyé nyilvánította a mátraverebély-szentkúti Nagybaldogasszony-bazilikát. MK

Lezárult a Szent Ignác-év

A spanyolországi Loyolában, szeptember 3-án, vasárnap a Roger Etchegaray bíboros által bemutatott ünnepi szentmisével lezárult a jezsuita rend alapítója halálának 450. évfordulója alkalmából meghirdetett Szent Ignác-év.

Az esemény kapcsán a loyolai jezsuita rendtartomány elöljárója, *Juan Miguel Arregui* a Vatikáni Rádióknak a Szent Ignác-év jelentőségéről beszélt. Elmondta: az elmúlt év során két fontos témának adtak különleges hangsúlyt: a Szent Ignác-i lelkiségnek és a lelkipapok helyzetének, hogy megmutassák az embereknek, mi is a lelkipap: Istenrel való találkozás és a szellemek megkülönböztetésének keresése. Emellett Xavéri Szent Ferenc missziós tevékenységének témája is fontos volt, az a missziós lelkiség, amely nyitott az egész világra, a különböző kultúrára, és a kultúrák és vallások közötti problémákra is.

Arra a kérdésre, hogy a Szent Ignác-i üzenetek közül melyik emelkedett ki az emlékvén során, P. Arregui a következő választ adta: az, hogy megtaláljuk a Jézus Társasága és az első jezsuiták missziójának indítékait, amely a lelkipapok keresztiel megélt Isten-élmény volt. Ebben a vallás és az Egyház számára sok

problémát felvető kultúrában az Istennel való személyes lelki élmény megtalálását jelenti, az Isten-élmény megtapasztalását, miközben a világban tevékenykedünk.

A loyolai jezsuita tartományfőnök végül arról beszélt, ami ebben az évben őt személyesen leginkább megérintette. „Olyan időszakban élünk” - mondta - „amikor a templomok napról napra üresek, ami nagyon fájó dolog számunkra. Viszont ebben az évben a szentmiséken rengeteg ember volt jelen: sokan imádkoztak és ténylegesen részt vettek a szertartásokban. Miközben az az érzésünk, hogy a társadalom eltávolodik Istentől, látjuk azt is, hogy másfelől keresi Istent és valamiféle spiritualitást az életben. Az érintett meg, hogy milyen sok lelki élményt kereső embert látok” - zárta a beszélgetést Juan Miguel Arregui jezsuita atya. VR/MK

II. János Pál tér Párizsban

2006. szeptember 3-án Párizs nem éppen egyházhűségéről ismert főpolgármestere, a Notre-Dame székesegyház előtti teret II. János Pál pápa térére „keresztelte”. Az ünnepi akción részt vett Párizs előző és jelenlegi érseke, a pápai nuncius, Lengyelország nagykövete, Franciaország főbírja, a muzulmán világ és egyéb felekezettek képviselője. A francia média nagy teret szentelt az eseménynek, annál is inkább, mert a minden szempontból alternatív politikusként számító *Delanoë* főpolgármester ünnepi beszédében nagy elismeréssel méltatta II. János Pált, amit a jelenlevők nagytöbbsége többször is örömteli tapsal jutalmazott. A saját táborából érkező támadásokat a főpolgármester azzal utasította vissza, hogy ő nem valamiféle szektás hőzöngők szóvivője, hanem Párizs polgármestere. Molnár Ottó

Az első pálos rendi kolostor

Felújítják a pécsi Jakab-hegyen lévő pálos kolostort. A székesegyház és a Duna-Dráva Nemzeti Park vezetősége teremtette elő. A kolostort 1225-ben építették. Bertalan akkori püspök ide gyűjtötte össze a Mecsek térségében élő remeteket. A tatárjárás idején azonban a szerzetesek elmenekültek és azóta egyre romlik az épület állaga. A Nemzeti Park 35 millió Ft szán az ország első pálos kolostorának újjáépítésére. A szerzetesek lakhelyét szolgáló rész mellett látogató központ kialakítását is tervezik. V.A.

Pro Ecclesia Hungariae díjat kapott László T. László

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Pro Ecclesia Hungariae Díjjal jutalmazta László T. Lászlót, akinek az elismerést Erdő Péter bíboros, az MKPK elnöke adta át (lásd képünk). A kitüntetést

szel azt a sokéves pasztorális munkát köszönte meg a Püspöki Konferencia, amelyet László T. László a kanadai Ottawában élő magyarok között végzett, valamint nagybecsülte azt az anyagi és szellemi támogatást is, amelyet az ott tanuló magyar papoknak nyújtott.

László T. László atya Kőszegen született 1925-ben. A háború után 1946-ban Ausztriába, majd 1950-ban az Egyesült Államokba emigrált. Európai és amerikai egyetemeken tanult, 1973-ban a New York-i Columbia Egyetemen doktorált (doktori dolgozatának címe: Church and State in Hungary, 1919-1945, azaz Egyház és állam Magyarországon, 1919-1945 - mindkét változat a közelmúltban könyv formájában is megjelent a METEM /Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség), illetve a Szent István Társulat kiadásában). Harminc éven át politológiát tanított, míg 1990-ben a montreali Concordia Egyetem tanáraként nyugdíjba vonult.

Hivatást érezvén a papságra, hittudományi tanulmányokat folytatott a montreali egyetem katolikus teológiai fakultásán, majd az Ottawai Szent Paul Egyetemen. 1990-ben Seregély István egri érsek diakónussá, majd 1991-ben Miklósházy Attila, a külföldön élő magyarok püspöké pappá szentelte. Azóta az Ottawai Főegyházmezejében szolgál, ahol 2003-ig a magyar közösség pasztorációja mellett egy angol nyelvű plébániát is vezetett.

1992-ben létrehozta a Szent László Ösztöndíj Alapítványt (Szent László Scholarship Fund), amely lehetővé teszi magyar papok továbbképzését Kanadában. Eddig hét fiatal magyarországi és erdélyi pap tanult két-két évig, és szerzett tudományos fokozatot Ottawában. A Szent László Ösztöndíj Alapítvány munkája nemcsak az ösztöndíjasoknak, hanem az egész magyar egyháznak is javára válik, és egyúttal biztosítja a jövőben is az ottawai magyar katolikus közösség papi ellátását. MK

Köszönet

Gy. Pethe Ferencnek

Június 10-én temették Magyarországi külső munkatársunkat Badacsonyban. Az utóbbi évek során többször is olvashattuk mélyenszántó, széleskörű műveltséget eláruló cikkei lapunk oldalain. Korunk világságát elemző írásai, többek között Giesswein Sándorról, a századforduló neves pappolitikusáról szóló ismertetései, arra figyelmeztettek, hogy az egyház társadalmi tanításának intései segítenek eligazodni szekularizált világunk tévtanai, fogyasztói társadalmunk útvesztőjében.

Gy. Pethe Ferenc somogyei földműves családból származott. A veszprémi Hittudományi Főiskolán kezdte meg felsőfokú tanulmányait, majd újságírói tehetsége és hivatástudata a katolikus szociális reformmozgalmak mellé sodorta, miközben a budapesti Pázmány Péter

Tudományegyetem bölcsész karán folytatta tanulmányait. Párhuzamosan újságírói képesítést szerzett az Országos Magyar sajtókamara esti kurzusain. Kétévi katonai szolgálat, majd az azt követő rövid hadifogság után, 1945 őszén a Független Kisgazdapárt tagjaként, az akkor induló Somogyi Hírlap felelős szerkesztője lett. Az 1947-es országgyűlési választásokon az ellenzéki demokrata Néppárt jelöltjeként országgyűlési képviselővé választották. Felsőfokú iskolákban és a nők szociális jogaiért küzdött, míg 1949 februárjában emigrációba kényszerült. A svájci bencések einriedeli kolostorának könyvtárosaként reménykedve várta, hogy utána jöjjen otthonahagyott családjá. Az 1956-os események során ez is megtörtént. Majd Baselen latin-történelem-német szakos tanári képesítést szerzett és negyed évszázadon keresztül a város középiskoláiban tanított. Részt vett a magyar emigráció életében is. Tagja volt a New York-i Magyar Nemzeti Bizottmány. Alapító tagja, majd 7 éven át elnöke volt a Baseli Magyar Egyesületnek.

Felcséje halála után újra nősült. Egyre gyakrabban látogatót Magyarországra és közvetítette a svájci egyházi és civil szervezetek segélyakcióit a hazai rászorultak felé. A rendszerváltozás után jelentős anyagi áldozattal segítette a Kaposvári Katolikus Gimnázium beindítását, ahol rövid ideig kisegítő tanárként is dolgozott.

A 90-es évek elején letelepedett Badacsonyban és a hazai táj varázsa ismét kezébe adta a tollat. A hazai lapokon kívül olvashattuk írásait az Életünkben, a Bécsei Naplóban. Életrajzi és verses kötetében bepillantást engedett legbelsőbb élményeibe, Édesanyja táplálta és a szemináriumi éveken megerősödött hitvilágába. Egyre gyengülő egészsége következtében utolsó éveit a Kaposvár melletti Mosdós Kastélykórház idősök otthonában töltötte. Innen is küldte a keresztény erkölcsi értékek pusztulásáért aggó cikkeit romló egészségi állapota ellenére.

„Fontos most már csak a jó halál kegyelme, írta egyik levelében, majd hozzá tette, hogy a pokol tornácának valamelyik előszobájában várhaszn meg, hogy Szent Péter kulcsaival megnyissa számomra az Örök Haza kapuit.” A Gondviselés meghallgatta kérését. A badacsonyi szőlője közelében, a közreműködésével restaurált Szent Anna kápolna urnatemetőjében, Badacsonytomaj plébánosa helyezte örök nyugalomra 89 éves korában.

Kovács K. Zoltán, Budapest

† Dr. Nádor Ferenc 1921-2006

Csendben, ahogyan élt, távozott tőlünk dr. Nádor Ferenc váci egyházmegyesi pap 2006. február 10-én, Bécsben. Halálát akkor vették észre, amikor a reggeli ábrán, a szentmise elmaradása miatt, keresték.

Nádor Ferenc és Wiesner Margit szőlőművelők gyermeke volt, született 1921. február 7-én, Kismaroson. Itt járt elemibe, majd a váci Piarista Gimnáziumban tanult és érettségizett. A teológiát Vácott, a Hittudományi Főiskolán kezdte, és ott szentelte pappá Péter József megyéspüspök, 1947. június 22-én, a székesegyházban.

Tanulmányai folytatására püspöke Innsbruckba küldte, ahol 1951-ben doktorátust szerzett. Közben 1947-től 1951-ig az Innsbruck környéki menekülttáborokban kisegítő lelkész, 1950-től 1951-ig hit-tanár az innsbrucki magyar gimnáziumban. 1951-től 1955-ig a bécsi Pázmáneum spirituális volt. Közben vasárnaponként bécsi plébániákban, néha magyar miséken is kisegítő és általános iskolákban hittanár. 1955-től a bécsi főegyházmezejében, Gainfarnban (Alsó-Ausztria), majd Bécsben (18. ker. Weinhaus, 9. ker. Liechten-

(Folytatás a 8. oldalon)

SZÁJRÓL SZÁJRA

A tapasztalt rák

Gróf Széchenyi István szerette és szívesen mesélte a következő anekdotát:

A folyóból kifogott rákokat a partra vetették. A fiatal rákok nyugtalanokdakt, panaszkodtak, zúgolódtak, hogy az élet itt a parton nagyon rossz és vissza kellene menni a folyóba. Az öreg rák azonban biztatgatta és nyugtattgatta őket:

- Én tapasztalt rák vagyok és tudom, hogy minden jóra változik, csak maradjatok vesztég és várjatok.

Tehát vártak. Egyszer aztán jött egy ember és zsákba tette a rákokat.

A fiatal rákok megint panaszkodtak, nyugtádtak, de a tapasztalt rák most is biztatta őket, hogy csak várjanak.

Aztán a gazdasszonyhoz kerültek, aki betette őket egy fazék vízbe. Vígan mászkáltak itt a rákok, hiszen megint vízben voltak és a tapasztalt rák büszkén mondhatta:

- No látjátok, hát nem megmondtam, hogy csak várni kell, és jóra fordul minden.

Hanem aztán a gazdasszony a fazekat rátette a tűzre és a víz forni kezdett. Forrott, forrott, egyre melegebb lett és a vége az lett, hogy a rákok a tapasztalt rákkal együtt megfőttek.

A Tisza

Mondják, hogy amikor Széchenyi az olasz *Paleocapa* mérnöknek a rakoncátlan Tisza vizét megmutatta, a vendég egyre csak csóválta a fejét annak csodálatos kanyargásán. Látta, hogy a folyó nem egyszer hosszú, kerülő út után visszatér ahhoz a ponthoz, amelyet rég elhagyott, és ahelyett, hogy egyenes irányban mélyítene medrét, jobbra-balra elkalandozik alámosva saját partjait.

- Ezzel bizony sok baj lesz - mondta a gróf a mérnöknek, de végre is pénzrel rendbe hozhatjuk, szabályozhatjuk. Nagyobb baj az nálunk, hogy amilyen szépen kanyargó ez a víz, éppen olyan a magyar természet is. Ezt pedig már kissé nehezebb megváltoztatni... Közreadta:

Ramsay Győző

MAGYARNYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészségek telefonszámát és címét, ahol érdeklődni lehet magyarul szentmise helye és ideje után. Megtalálható még a MKPK honlapján is: <http://www.katolikus.hu/nov.html>

ANGLIA:

London: Msgr. Tüttő György és Virágh József főlelkész, Dunstan's House, 141, Gummersbury Avenue, GB-London W3 8LE, **Telefon/fax: 0044-20/8992 2054**. E-mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com Misézó helyek: London, South Croydon, Reading, Bristol, Luton, Brington-Hove.

ÉSZAK-ANGLIA:

Miséző helyek: Rochdale, Wolverhampton, Bradford, Nottingham. **Érdeklődni:** Ft. Fülöp Menyhért plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, **Tel./Fax: 0044-01706/64 59 37**.

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Simon Ferenc, Wiener Ungarische Kath. Gemeinde, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, **Telefon/fax: 0043/1/526 49 72**. Misézó helyek: Bécsújhely (Familien-Kirche); Bécs, vasárnaponként 11.00-kor, Deutschordenskirche, Singerstr. 7.

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Eörs, rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmann-gasse 14, **Telefon: 0043-1-317 3656**

Burgenland/Alsóőrött: Pfarramt Unterwart, **Telefon: 0043/33/527 108**

Grác: szentmise vasárnaponként 10.00-kor a Weltsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz., Ft. Fodor János lelkész, Ugrí Mihály gondnok, **Telefon: 0043/316/68 35 08;**

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter diakónus, **Tel.: 0512/204 103**

Linz: Misézóhelyek: Linz, Wels. **Érdekl.:** Ft. Szabó Ernő, Ungarnseelsorgezentrum d. Diözése Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, **Tel.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (Fax).**

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, 3. szombat 17.00-kor az Orsolyita-zárdában, Aigner Str. 135. **Érdeklődni:** Schwarz Mária, **Telefon: 0043/662/820 139**

BELGIUM

Brüssel: Mission Catholique Hongroise, Rue del'Arbre Bénit 123, B-1050 Bruxelles/XL/, **Érdeklődni:** Ft. Galambossy Endre, **Tel./Fax: 0032/2/64 85 336**.

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlelkész, Aumónier Hongrois, Rue des Anglais 33., B-4000 Liège, **Telefon: 0032/4/22 33 910; Fax: 0032/4/221 16 09.**

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise minden vasárnap 11-kor, augusztus kivétel. Mission Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas, F-75010 PARIS, **Telefon/fax: 0033/1/42 08 61 70;**

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-69110 Ste Foy-les-Lyon, **Telefon: 0033/4/78 501636**

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Misézó helyek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. **Érdeklődni:** Ft. Túrós Dezső plébános, Ungarische Kath. Mission, Zirbelstr. 23, D-86154 Augsburg, **Telefon: 0821/41 90 25 30.**

BAMBERG-EICHSTÄTT-REGENSBURG-i Egyházmegye: Nürnbergi székhellyel: Misézó helyek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Landshut, Nürnberg, Regensburg. **Érdeklődni:** Ft. Bereczki Béla, Ungarische Katholische Mission, Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schweig, **Tel.: (0911) 507 57 96**

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duisburg, Essen. **Érdeklődni:** Ung. Kath. Mission, Fraziskaner Str. 69a, D-45139 Essen. **Telefon: (0201)28 47 40 vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.**

FREIBURG-TRIER-SPEYER-i Egyházmegyék Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek: Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saarbrücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim, Konstanz, Singen. **Érd. Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katholische Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139 Karlsruhe. Tel./Fax: (0721) 68 72 15**

BERLIN-i és HAMBURG-i Főegyházmegye, Hildesheim-i és Osnabrück-i Egyházmegye: Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. **Érd. Hamburgban:** Ft. Rasztovác Pál, Ungarische Katholische Mission, Holzdam 20, D-20099 Hamburg, **Tel.: (040) 25 077 83.**

KÖLN-i Főegyházmegye és AACHEN-i Misézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wuppertal, Bergisch-Gladbach, Aachen. **Érdeklődni:** Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Theboldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: ungarnzentrum@netcologne.de **Telefon: (0221)238060.** Fax: 0221/232120; <http://www.ungarnzentrum.de>

LIMBURG-FULDA-MAINZ-i Egyházmegye frankfurti székhellyel: Misézó helyek: Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden, Darmstadt, Giessen. **Érdeklődni:** Ft. Takács Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Ludwig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt. **Telefon: (069) 24 79 50 21.** www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

HIRDETÉSEK

Tata mellett, 2.800 m² bekerített területen, 4 szoba, összkomfortos, felújított családi ház, 102 m² lakóterrel, beköltözhetően eladó. Központi fűtés, pince, garázs, mellékhelyiség. M1 autópálya közel. Ár: 60.000 €. Tel.: 0033-1/34 69 60 08.

Költöztetés és áruszállítás Magyarországra is, egy nemzetközi költöztető vállalatot keresz-tül, elfogadható áron. T.: 0049-(0)7034/270 342.

MÉHECSKE CSÁRDA - BIENENHEIM Új magyar és bajor ízekkel várja kedves vendégeit, az aubingi Lohe és Lochhausen határán (Bienenheimstr. 11, 81249 München, Tel.: 089/864 14 54). Nyitvatartás: 11-23:00, hétfőnként zárva.

Szakképzett ápolónó idős magyar beteg, vagy gyermek gondozását, házzétést vállal, bentlakással. T.: 0036-20/20 81 598, email: darzasadam@freemail.hu

Balatonberényben nyaralónak kiépített 200 éves védett borpince eladó. 4500 m² nagyságú telek, gyümölcsfákkal és szőlőtőkével. 80.000 €. T.: 0047/41 25 95 51 v. email: khjelle@broadpark.no

Tolna megyében (H), festői környezetben, gyógyfürdőkhöz közel, gázfűtéses, tornácos, rendezett családi ház (100 m²), akár nyaralónak is, eladó. Irányár: 6,5 M Ft. T.: 0036-74/406 383 vagy 0036-30/214 56 04. Hívható: 12-13 ó. között, v. 20 ó. után.

Budaörsön eladó: 590 m² építőtelek, csendes utcában, központban, bekötte. T.: 0036-70/56 63 385 vagy 0049-(0)221/76 53 99, e-mail: fromerfoszler@msn.com

Stuttgárban élő, 53 éves hölgy, komoly szándékkal keresi magyarul is beszélő férfi ismerettségét. T.: 0036-70/224 27 01.

Hévízen (termáltó), gyönyörű helyen, apartmanok egész évben kiadók, 10 €/fő. T/F: +36-83/34 10 63.

Egyetemet végzett, 18 éve Németországban, munkaviszonyban lévő, 58 éves, magyar asszony vagyok. Újabb munkahelyi kihívásokat keresek, igényesebb idős házaspárnál, vagy egyedül élő idős személynél. Háztartásvezetés,

MÜNCHEN-FREISING-i főegyházmegye: Misézó helyek: München, Rosenheim, Erding. **Érdeklődni:** Ft. Merka János, Magyar Katolikus Misszió - Ungarischsprachige Katholische Mission, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München. **Tel.:** (089) 982637, 982638, **FAX:** (089) 985419. E-mail: info@ungarische-mission.de; www.ungarische-mission.de

MÜNSTER-PADERBORN-OSNABRÜCK-i Egyházmegyék: Misézó helyek: Hagen, Menden, Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dortmund, Neukirchen-Vluyn. **Érdeklődni:** Ft. Bagossy István, Ung. Kath. Mission, Middelfeld 24, D-48157 Münster-Handorf. **Telefon** (0251) 32 65 01

PASSAU-i Egyházmegye: Misézóhely: Passau: **Érd.:** Ft. Szabó Árpád, Götzenorferstr. 5, D-94121 Salzweg, **Telefon:** (08505) 12 29.

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye: Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim, Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böblingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eislingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichshafen, Munderkingen, Ulm, Biberach. **Érdeklődni:** P. Gyurás István SJ, Ungarische Katholische Mission, Pfizerstr. 5, D - 70184 Stuttgart. **Telefon:** 0711/2369190 E-mail: misio@ukgm-stgt.de v. www.istvan.gyuras@ukgm-stgt.de

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Misézó hely: Würzburg. **Érdeklődni:** Ft. Dr. Konksci Endre, Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würzburg. **Telefon:** (0931) 38 62 43

NORVÉGIÁ: P. Teres Ágoston SJ, Munkerudveien, 52, N-1165 Oslo. Szentmise minden hónap első vasárnapján 14-kor a Szent József kápolnában (Alaksveien 4). **Telefon/fax: 0047/22744 124**

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész, Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via Giulia 1, I-00186 Róma. **Telefon: 0039/60/684-26 20**. Misézó helyek: **Róma** - minden hó utolsó vasárnapján 11-kor, S. Maria dell' Orazione (Via Giulia, kivéve júl., aug., dec.) és a Szent Péter bazilika Magyarok Nagvasszonya kápolnában minden kedden 7.45-kor. **Milánó** - minden hó első vasárnapján 16.00-kor. Szalézi oratorium (Via Tonale 19, kivéve jan., júl., aug., szept.). Magyar misék helye: Assisi, Bologna, Catania, Firenze, Padova, Palermo, Torino.

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katholische Ungarnmission, Winterthurer Str. 135, CH-8057 Zürich, **Tel.: 0041/1/36 23 303.**

Miséző helyek: Winterthur, St. Gallen, Wetzikon-Uster, Schaffhausen, Frauenfeld.

Fribourg: Ft. Popa Péter, **Telefon: 0041/26/534 06 72**. Szentmise minden hó utolsó vasárnapján 11.15-kor az **Orsolyiták** templomában, (rue de Lausanne). **Genf:** Szentmise minden hó 1. és 3. vasárnapján. **Telefon: 00 41/22/7910458; Lausanne:** Szentmise minden hó 2. és 4. vasárnapján. **Telefon: 00 41/21/6478 678; Bern:** Röm. Kath. Ungarnmission, Pf. 7717, CH-3000 Bern. □

ápolás, szervezés. Testi fogyatékos személy gondozására is van lehetőség. **Telefon este: 0049-(0)6151/159 83 48.**

Németországi, 58 éves, magyarul beszélő, szőke, jóméglelenségű, jókedélyű, utazást, zenét szerető önzvegyenlensz, hasonló érdeklődésű társat keres, komoly szándékkal. T.: 0049-(0)251/21 17 30.

Főiskolát végzett, nem dohányzó, független hölgy (48/160), komoly szándékkal társat keres 58 é. korig. Jelige: „Esztergom”

Mohács üdülőövezetében, Dunára néző, három szintes lakóépület, lakható 116 m², két terasszal, 200 m² területtel eladó. Irányár: 40 ezer €. T.: 0036-69/332 832.

Középkorú nagymama (51) háztartási kisegítést, gyerekgondozást vállal, bentlakással. T.: 0049-(0)7427/91 56 83.

Budapest legszebb helyén, a budai oldalon (II. ker. Pasaréten), kis létszámú, családis (25 fő), igényesen felépített **IDŐSEK OTTHONA** várja lakóit, időseit. Tapasztalt személyzettel, tartós és átmeneti elhelyezést nyújtunk ápolással, gondozással. **Érdeklődni:** T.: 0160-64 22 049 v. 0036-70/29 51 416, e-mail: iri-h@t-online.hu

Milyen pulpitusról?

A Vatikánban elismeréssel fogadták az Avvenire című római lap munkatársának, Roberto Baretának „Milyen pulpitusról?” címmel megjelent könyvét, amely ötletekkel szolgál a papoknak a vasárnap prédikációhoz. A szerző úgy véli, hogy a lelkipásztor nyugodtan puszkázhatsz, de semmi esetre se olvassa fel gépiesen a szentbeszédet. Alapvető a Biblia, a világ eseményeinek és a hallgatóság összetételének kiváló ismerete. „Egyik kézben az újság, a másikban a Biblia legyen. A pap ügyeljen a kezdőmondatokra, a hatóság finaléra, és hangpróbát is tartson a mikrofon kiismerésére” - szólnak a jó tanácsok. V.A.

Kéziratokat kérjük lehetőleg e-maillen küldeni: eletuenk@gmx.de

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

Kéziratokat, fényképeket nem örzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

EUROPÁI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi *terjesztőnkkel* (missziókkal) rendezni! Csak a kiadói hivataltól postázott újságok előfizetését kérjük az „ÉLETÜNK” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

HIRDESSZEN AZ ÉLETÜNKBEN

Apró-, házassági-, általános hirdetések
betűnként: 0,10 €
„Jelige” - postaköltség 5,00
Üzleti-, nyereséges hirdetés betűnként 0,20
Nagybetűs sorok betűnként 0,40
Egyszerű, 1 „pontos” keret 10,00
Kétfasoros hirdetés az összeg kétszerese.
Külön kívánásokat esetenként árazunk.

Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 %-os, hatszori hirdetésnél 20 %-os, ill. évszervi hirdetés esetén 30 %- kedvezményt adunk!

A hirdetések befizetésének határideje legkésőbb a hó 10-ig!

Hirdetések csak a hirdetési díj befizetése után közlünk!

A hirdetések szövegéért, stílusáért a szerkesztőség nem felel!

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

München

Keresztelések: **Winkler Máttyás Josef,** W. Josef és W. Márta kislia 2006. július 16-án. **Jambor Josefina,** J. Emanuel és J. Anamaria kisleánya 2006. augusztus 13-án a müncheni Damenstift-templomban részesültek a kereszttség szentségében. *

Haltottak: **Kis István,** 78 éves korában hunyt el, temetése július 21-én a perachi Neuert-Südfriedhofban. **Retzler Anna,** 93 éves korában hunyt el, temetése augusztus 23-án a dachaui Waldfriedhofban, **Kudlich Lajosné Erzsébet,** 56 éves korában hunyt el, temetése a müncheni Westfriedhofban volt.

† Dr. Nádor Ferenc...

(Folytatás a 7. oldalról)

tal, Schubert plébánia) káplán, gimnáziumi hittanár, 1975-től Bécs 19. ker. Glanzing plébánián kisegítő lelkész. Közben 1957-től az iskolai főhatóság főkérésére a bécsi és alsó-ausztriai középiskolákban fólhatalmazott vizsgázató magyar nyelv és irodalomból, főként érettségén. 1981-től, mint hittanár nyugdíjazták. Utánolherdorfban (Alsó-Ausztria) plébános jogkörrel provizor. - 1989-ben hazatért, Vécsefőtelepen helyettes plébános, majd Gyál és Dabas-Sáriban kisegítő lelkész. 1992-ben, mivel csak Ausztriában volt betegbiztosítása, gyógykezelésre Bécsbe ment, ettől kezdve kisegítő lelkész a Bécs-Glanzing plébánián és a Caritas Öregothonban. Itt hallotta az örök életre hívó szót. Az Örök Főpap jutalmazza meg szolgálátát és szeretetét.

Valentiny Géza prélatus

Köszönjük, ha megújítja az ÉLETÜNK előfizetését!

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA
Landwehrstr. 66 - D-80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
Email: eletuenk@gmx.de

Felölök kiadó:
Magyar Katolikus Delegatura
Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc
A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Frank Miklós, Ramsay György,
Szamosi József (olvastó- és terdölök-szerkesztő) és Vincze András.

Redakcion és Herausgeber:

UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 - D-80336 München
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eletuenk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15,- €
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50,-

ELŐFIZETÉS:

Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, öök küldik szét, náluk is kell előfizetni! Tengerentútra, ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságok.

1 példány ára: 1.50 €
Előfizetési ár egy évre 15,- €
Tengerentútra US\$ 50,-

BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegatura
Sonderkonto „ÉLETÜNK”.
Postbank München
Konto-Nr.: 606 50-803 - BLZ 700 100 80
IBAN DE16 7001 0080 0060 6508 03
BIC PBNKDEFF

Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER-WERBE-DRUCK
Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11,
82256 Fürstenfeldbruck

Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHEIBEN bei.

A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET MELLELEKELTÜNK.